

DIAKONIA

2/2019

Diakoniaa
harjoittava
seurakunta

Umpimieliset
uskottomat

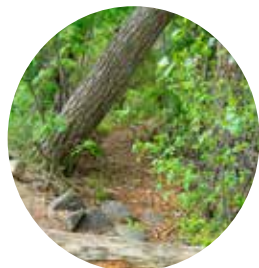
Yhdessä
katettu

Ukulele soi
diakoniatyössä

2 • 2019

sisältö

- 3 **Pääkirjoitus:** Kirkko ja merkityksellisen elämän etsintä
- 4 Umpimieliset ja uskottomat
- 6 Oppikeskustelut edistävät diakonista yhteistyötä
- 8 Nuoria kuulevaa diakoniaa
- 10 Tukikummit-avustaminen on diakoniaa
- 12 Haave soittoharrastuksesta toteutui
- 14 Vertaistukea, ystäviä ja suomen kielen opiskelua
- 16 Kolme teesiä diakonisesta vanhustyöstä
- 19 Hoivakotikohtauksia Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa
- 22 Diakonista vanhustyötä Riihimäen seurakunnassa
- 24 Vapaaehtoistyö kantaa
- 26 Toimintamme Lehtiojan palvelukeskuksen ulkoiluttajina
- 27 Näkövammaiset mummit näyttämässä diakonialle uutta suuntaa
- 29 Att arbeta som diakonissa i en skärgårdsförsamling
- 32 Kidutettujen ja sotatraumatisoituneiden tukena
- 34 Raha-asianeuvonta Rari Helsingissä
- 36 Jane, jalkautuva neuvonta -hanke
- 38 Operaatio Ruokakassi auttaa tehokkaasti
- 40 Yhdessä katettu
- 42 Muistikummi-webinaari tuo muistiasian kaikkien asiaksi
- 43 Mitä on diakonia maailman onnellisimmassa kaupungissa?
- 46 Haasteena kasvava ja monimuotoinen seurakunta
- 48 Musiikki voimaannuttaa seurakuntatyössä
- 50 Ukulele soi diakoniatyössä
- 52 Opinnäytetöistä näkökulmia diakoniatyöhön
- 54 Opiskelijat kansainvälistymässä
- 56 SARAH-projekti
- 58 Edistia edistää yhteistä hyvää
- 61 Miehen suru
- 63 **Kirjat:** Rohkean kristillisyyden puolesta
- 64 **Hartaus:** Samassa valossa

Kirkko ja merkityksellisen elämän etsintä

Tittu Konttinen

Viime aikoina tutkijat ovat tuottaneet kiintoisia jäsennyksiä koskien merkityksellistä elämää. On havaittu, että vapautuminen yhteisöistä ja perinteistä, etenkin uskonnollisista, yhdessä taloudellista ja aineellista menestystä painottavan kulttuurin kanssa on synnyttänyt merkityksellisyysvajeen. Tämä näkyy länsimaissa lisääntyneinä mielenterveysongelmina.

Tutkija **Elina Marttisen** mukaan suomalaiset nuoret ovat aiempaa enemmän ahdistuneita siitä, mitä he tekisivät elämällään. Muihin euroopalaisiin nähden suomalaiset nuoret ovat myös selvästi enemmän ymmällään. Mahdollisuuksien runsaus yhdessä koettujen vaatimusten ja epävarman tulevaisuuden kanssa ajavat monet päättämättömyyden tilaan. Ahdistava kysymys siitä, mitä sinusta tulee isona, tulisikin muuttaa armollisemmaksi kysymykseksi, mitä teet seuraavaksi.

Merkityksellisyuden etsintä on synnyttänyt runsasta elämäntaitotarjontaa. Osa tarjonnasta perustuu myös tutkimukselliseen toimintaan,

jossa tarjotaan rakennuspuita niin yhteiskunnalliseen päätöksentekoon kuin yksilölliseen työstämiseen.

Emily Esfahani Smith on herättänyt laajaa kansainvälistä huomiota kirjallaan, joka on myös suomennettu (Merkityksellisyuden voima). Teoksen erityinen ansio on siinä, että se kokoaa tuoretta tutkimuksellista tarjontaa yhteen. Esfahani Smith jäsentää merkityksellisen elämän tukipylväät neljään: yhteenkuuluvuus, tarkoitus, tarinankerronta ja itsen ylittämisen (transsendenssi).

Yhteenkuuluvuus tarkoittaa ihmisen kokemusta siitä, että kuuluu yhteisöihin, joissa saa osakseen huolenpitoa, rakkautta ja arvostusta. Elämää, jossa on säännöllisesti kanssakäymisessä toisten kanssa. Seurakunta voi olla osaltaan tällainen paikka, mutta se voi olla myös tällaisten yhteisöjen alusta ja mahdollistaja.

Tarkoitus viittaa siihen, miten ihminen kokee antavansa oman panoksensa maailman parantamiseksi. Kristinusko on perinteisesti tarjonnut monelle tavoitteen edistää tois-

ten ihmisten ja luomakunnan hyvää. Kirkon töihin on hakeutunut ammatinvaihtajia, koska he haluavat kokea palvelevansa suurempaa tarkoitusta. Osaammeko vapaaehtoistoiminnassa vastata tähän tarkoituksen tarpeeseen?

Tarinankerronta auttaa ihmistä jäsentämään kokemuksiaan ja kirjoittamaan parantavaa tarinaa elämästään. Kristinusko on tarjonnut suuren kertomuksen tuen monelle juurikin siihen kuuluvan traagisuuden ja toivon kautta.

Itsen ylittäminen viittaa kokemukseen, jossa minä sulautuu osaksi suurempaa kokonaisuutta. Kokemus voi olla uskonnollisesti virittyä mutta ei välttämättä.

Uudemmat näkemykset merkityksellisen elämän tekijöistä näyttävät tarjoavan myös kirkon piirissä välineitä, joilla on hyvä jäsentää, sanoittaa ja suunnata omaa toimintaa merkityksellisyuden kulttuurien vahvistajana.

Kalle Kuusimäki
kalle.kuusimaki@evl.fi

2/2019

JULKAISIJA Diakonia ry: Kirkon diakonia ja sielunhoito, Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Kirkkopalvelut, Suomen Merimieskirkko, Espoon Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Martinus-säätiö. HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA Jyrki Myllärniemi KUSTANTAJA Diakonia ry TOIMITUSKUNTA Kari Latvus, Kati Latikka, Mikko Malkavaara, Irene Nummela, Marko Pasma, Sari Peltonen, Terttu Pohjolainen, Seppo Sulkkonen TOIMITUS PL 210, 00131 Helsinki PÄÄTOIMITTAJA Kalle Kuusimäki, p. 050 501 2901 TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Raili Suviranta: ext-raili.suviranta@evl.fi TAITTO JA PAINO Grano Oy TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET Perry Johansson, p. 040 734 4015, perry.johansson@ekumenia.fi TILAUSHINTA kotimaahan 45 €/vuosikerta, ulkomaille 50 €/vuosikerta, opiskelijahinta 18 €. Osoitetietoja voidaan luovuttaa kaupallisille ilmoittajille. KANSI Marjut Hentunen LEHTI ILMESTYÄ 4 kertaa vuodessa. Numero 3/2019 ilmestyy 11.10.2019. Lehden teemana on Diakonian missio. ISSN 0355-8797

Umpimieliset ja uskottomat

Jäsen360-työkalu ryhmittelee kirkon jäseniä. "Se auttaa hahmottamaan, että saman kaupungin sisällä olevat asuinalueet ovat hyvin erilaisia asukkailtaan", kertoo Vantaan seurakuntayhtymän viestintäpäällikkö Meri-Anna Hintsala.

Kotimaa Oy tarjoaa asiakkuus- ja jäsentietojen segmentointipalveluja tuotenimellä Ihminen360. Se tuottaa tietoa arvoista, asenteista ja kulutustottumuksista.

Meri-Anna Hintsala tutustui Jäsen360-työkaluun jo silloin kun sitä rakennettiin, sillä hänen puolisonsa oli mukana sen kehittämisessä.

Työkalun tietoja on hyödynnetty jo vuosia myös Vantaan seurakuntien toiminnan ja viestinnän tukena.

"Tätä tietoa ei voi verrata akateemiseen tutkimustietoon, vaan se on ennemminkin suuntaa antavaa kullattajatietoa toiminnan suunnitteluun, markkinointiin ja viestintään", teologian tohtori Hintsala toteaa.

Ryhmittely isolla pensselillä

Kirkon jäsenet jaetaan neljään pääsegmenttiin: irralliset, maltilliset, avomieliset ja uskolliset.

Meri-Anna Hintsala arvioi, että

360-tyypittelyyn on perusteltua suhtautua myös kriittisesti.

"360-työkalu on aika ylimalkainen tapa hahmottaa asioita ja ihmisiä, ja siksi se herättää vastustustakin."

"Ihmisiä voi tietysti yrittää kategorisoida muutamaaan pääryhmään ja alasegmenttiin, mutta se ei ole mikään yksi totuus vaan ainoastaan yksi näkökulma asiaan."

Asuinalue vaikuttaa arvoihisi

Seurakuntien jäsenistö on painottunut hyvin eri tavalla Vantaan eri puolilla.

"Tikkurilassa on paljon pieniä asuntoja. Esimerkiksi 'irrallisten' joukkoon usein kuuluvat opiskelijat asuvat vain vähän aikaa paikallaan."

"Länsi-Vantaalla taas on omakotitaloja ja segmenteistä ovat hyvin edustettuina maltilliset ja avomielliset. Siellä on uskollisiakin", Meri-Anna Hintsala havainnollistaa.

"Uskollisissa" on kirkon aktiivijäseniä. Heitä on vain pari prosenttia vantaalaisista.

Kaupunkiympäristössä on moninkertaisesti enemmän "irrallisia", liikkuvaisia, kulutuskeskeisiä ja ura-orientoituneita ihmisiä.

"Niin sanottujen 'avomiellisten', henkisten, tiedostavien ja korkeasti koulutettujen osuus Vantaalla on koko ajan lisääntynyt uusien alueiden myötä esimerkiksi Kivistössä."

Emme käytä orjallisesti

Erilaiset kohderyhmät kaipaavat kirkolta jopa päinvastaisia asioita, Meri-Anna Hintsala painottaa.

"Tieto jäsenistön muutoksista auttaa meitä suuntaamaan toimintaamme ja viestintäämme ja järjestämään sellaisia tapahtumia, joita kyseisellä alueella kannattaa järjestää."

Hintsala itse hyödyntää 360-työkalua strategisen ajattelunsa taustalla, esimerkiksi medioiden valinnassa.

"Emme käytä työkalua systemaattisesti tai orjallisesti. Tärkeintä on tuntea perusasiat erilaisista kohderyhmistä ja siitä, miten mikäkin asia niihin puree."

Suuntaa antava ei autuuta

Seurakunnan toimintaympäristöä on analysoitava monin eri tavoin ja välinein, viestintäpäällikkö tähdentää.

"360-työkalun segmentointitieto ei ole mikään autuaaksitekevä asia. Sen ympärille tarvitaan ehdottomasti muutakin tietoa, jos haluamme päästä syvemmälle ihmisiin ja ilmiöihin."

"Työkalu antaa vain suuntaa ja tajuja siitä, missä mennään, mutta jättää pinnallisen tiedon siitä, mitä meidän oikeasti pitäisi tehdä ja sanoa", Hintsala huomauttaa.

Ihmisistä on tehtävä myös syvähaastatteluita. Yhdessä kehittämis-

”Suomalaisten arvoista ja kulutustottumuksista tiedetään paljon, mutta uskonnollisuuden suhteen syvälinen tutkimustieto on rajattua”, sanoo teologian tohtori Meri-Anna Hintsala.

hankkeessa selvitettiin vantaalaisten hengellisyyttä.

Paikallisen someryhmän kautta saatiin ensin 300 vastausta kyselyyn. Vastaajista valittiin tarkempaan haastatteluun kaksitoista kaupunkilaista.

”Tämä kehittämishanke tuotti meille äärimmäisen arvokasta tietoa siitä, mikä kirkossa on ihmisten mielestä olennaista ja miksi.”

Ateisti rukoilee joka ilta

Moni jäsen kokee, ettei omalla sisäisellä maailmalla ole paljon tekemistä kirkon edustaman hengellisyyden kanssa.

Hengellisyyttä ei ajatella voitavan harjoittaa kirkon yhteydessä.

”Mielikuvissa laitospaiseksi ja etäiseksi jääneen kirkon toimintaa ei

tunneta. Kirkon hengellisyyttä pidetään oppikokonaisuutena, joka tulisi ottaa vastaan sellaisenaan. Tämä ilmenee siinä, ettei uskota niin kuin kirkko opettaa.”

Silti ihmisten elämässä on usein vahvoja hengellisiä aineksia: tärkeitä lauluja ja lauseita, joihin tukeudutaan. Kotialttareita. Isä meidän tai iltarukous.

”Ihminen saattaa sanoa olevansa ateisti, mutta sitten käy ilmi, että hän rukoilee joka ilta.”

Ihmisiä tulee ovista ja ikkunoista

Meri-Anna Hintsalan mielestä seurakuntien haasteena on miettiä, miten rakentaa siltoja ihmisten hengellisten kokemusten ja kirkon välille.

”Mitä voisimme viestiä eri tavalla, jotta ihmiset saisivat rakennuspuita uskoonsa?”

Jäsen360-työkalua voidaan käyttää yhtenä apuvälineenä seurakunnissa, jotka etsivät yhteyttä jäseniinsä.

Segmenttijaottelu ei ole diakonian keskiössä Vantaalla.

”Diakoniassa asiakkaita tulee ovista ja ikkunoista. Heitä ei ole tarvinnut haalia välittämällä viestiä tietyille kohderyhmille.”

”Segmenttitiieto voi auttaa ratkaisuun siitä, miten saamme diakonian rakenteet sellaisiksi, että voimme palvella mahdollisimman monia ihmisiä”, kommentoi Meri-Anna Hintsala.

Janne Villa

Tomi Karttunen kertoo, että kirkkojenvälisen diakonisen yhteistyön muodot syntyvät paikallisten olosuhteiden ja käytännön kysymysten myötä. Oleellista on, että eri kirkkokuntien työntekijät kohtaavat toisiaan.

Oppikeskustelut edistävät diakonista yhteistyötä

"Kirkkojenvälisen diakonisen yhteistyön muodot syntyvät paikallisten olosuhteiden ja käytännön kysymysten myötä."

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Katolisen kirkon Suomessa edustajien muodostama, asiantuntijajäsenen täydennetty dialogikommisio kävi vuosina 2014–2017 oppikeskusteluja piispa **Simo Peuran** ja piispa **Teemu Sipon** johdolla.

Dialogikomission työskentelyn seurauksena syntyi raportti *Communion in Growth. Declaration on the Church, Eucharist, and Ministry – Kasvavaa yhteyttä. Julistus kirkosta, eukaristiasta ja virasta.*

Raportissa on myös vahva diakoniaan liittyvä painotus.

– Raportissa todetaan, että diakonia on osa kirkon ydintehtävää, yhtä lailla kuin todistus eli lähetys ja jumalanpalveluselämä. Niin diakonia kuin kirkon muukin elämä ja tehtävä kumpuavat sanasta ja sakramenteista, dialogikomission sihteerinä toiminut **Tomi Karttunen** linjaa.

– Myös diakoninvirkaan pyydetään Pyhän Hengen lahjaa. Palvelu lähtee alttarilta, kuten luterilaisessa kirkossa sanotaan. Diakonia toteuttaa seurakunnan elämän perusulottuvuutta, lähimmäisten auttamista arjessa.

Kirkkohallituksen ulkoasiain osastolla teologian ja eku-menian johtavana asiantuntijana toimiva Karttunen toteaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon olevan luon-

teeltaan erityislaatuinen. Periaatteessa jokaisessa seurakunnassa on diakonian viranhaltijoita.

– Tämä ei ole samalla tavalla todellisuutta kaikissa kirkkoissa. Esimerkiksi katolisessa kirkossa jokaisessa seurakunnassa ei ole diakoniaa. Siellä seurakuntalaisilla, vapaaehtoisilla ja usein papillakin on kuitenkin tärkeä diakoninen rooli.

Kasvavaa yhteyttä -raportti luovutettiin vuoden 2017 lokakuussa arkkikiipsi **Kari Mäkiselle** sekä muutama kuukausi myöhemmin paavi **Franciscukselle** ja Luterilaisen Maailmanliiton edustajille. Alun perin englanninkielisestä asiakirjasta tehtiin myös suomenkielinen käännös, jota on sittemmin jaettu esimerkiksi eri seurakunnille.

Karttusen mukaan jo keskusteluprosessi itsessään on merkittävä asia.

– Oppikeskusteluissa delegaatiot ja osa kirkon johdosta ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa. Tämän myötä keskinäisen tuntemus ja luottamus kasvavat ja myös yhteisymmärrys voi lisääntyä. Tämä puolestaan heijastuu käytännön yhteistyön edellytyksiin myönteisellä tavalla.

– Ekumeniassa on monenlaisia prosesseja. Osa niistä on älyllisempiä, osa käytännöllisempiä. Pohjimmiltaan kysymys on samasta kokonaisuudesta.

Dialogia ja säännöllisiä tapaamisia tarvitaan

Karttusen mukaan maahanmuuttajien parissa tehtävä työ on yksi keskeinen diakonisen yhteistoiminnan alue. Suomen Ekumeenisessa Neuvostossa niin luterilaiset, katoliset, ortodoksit, helluntailaiset kuin monet muutkin Suomessa toimivat kirkkokunnat ovat pohtineet yhdessä maahanmuuttajakysymystä.

– Kaikille kirkkokunnille on ollut tärkeää, että tänne saapuvat kristityt saavat mahdollisuuksien mukaan omaan traditioonsa linkittyvää sielunhoitoa ja tarjolla on oman tradition jumalanpalveluselämää. Muiden uskontojen edustajien ja juuri kristityiksi kääntyneiden kohdalla on sovittu yhteisistä pelisäännöistä.

– Muun muassa eri kirkkokuntien diakoniatyöntekijöillä on varmastikin ollut kokemus samassa veneessä olemisesta. Ihmisiä on kohdattu ja ongelmia on jaettu. Yhdessä tekeminen on voinut rohkaista syventämään eri kirkkokuntien edustajien keskinäistä suhdetta.

Karttunen toteaa, että kirkkojen välisen diakonisen yhteistyön muodot syntyvät paikallisten olosuhteiden ja käytännön kysymysten myötä. Oleellista on, että eri kirkkokuntien työntekijät kohtaavat toisiaan.

– Jos eri kirkkojen johto tai työntekijät eivät tapaa toisiaan, silloin tiedetään vähemmän yhteistyön mahdollisuuksista. Vahvistunut dialogi ja säännölliset tapaamiset voivat auttaa huomaamaan uudenlaisia yhteistyön mahdollisuuksia, jollaisia ei ehkä aiemmin ollut tullut ajatel-

leeksi. Käytännössä ne voivat varmaankin liittyä esimerkiksi sielunhoitoon, kriisiapuun, diakonisten ruokailujen ja leirien järjestämiseen.

Kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö samaa kokonaisuutta

Karttunen toteaa, että Suomessa roomalaiskatolisia seurakuntia on suhteellisen vähän. Yleensä ne ovat kaupunki-seurakuntia.

– Tässä mielessä resursseja ja käytännön yhteistyön muotoja luterilaisten kanssa saattaa olla niukasti.

Karttunen muistuttaa, että kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö ovat kuitenkin samaa kokonaisuutta. Globaalisti luterilainen kirkko on roomalaiskatolista kirkkoa pienempi toimija

– Hyvät ja luottamukselliset suhteet katoliseen kirkkoon ovat meidän kirkollemme tärkeitä myös ulkosuomalaistyön kannalta, lähinnä Espanjassa ja Rhodoksella.

Samalla Karttunen toteaa, että Kasvavaa yhteyttä -raportti on ollut osaltaan vaikuttamassa luterilais-katolisen ykseyskomission yhteiseen työskentelyyn.

– Diakonian saralla Luterilaisen Maailmanliiton Maailmanpalvelu ja Katolinen avustusjärjestö Caritas ovat vuosien saatossa pyrkineet syventämään yhteistyötään.

Juhana Unkuri

Joko olet
tutustunut
D+ verkkolehteen?
www.diakoniaplus.fi

Nuoria kuulevaa diakoniaa

Elämme yhteiskunnassa, jonka perustana on demokratia. Toteutuuko tämä seurakuntien toimintoja suunnitellussa? Saavatko seurakuntalaiset vaikuttaa heille järjestettyyn

toimintaan tai sen mahdollistamiseen? Uskallammeko aloittaa jotain sellaista, joka todennäköisesti kohtaa myös vastustusta ja ymmärtämättömyyttä.

Seurakuntien diakoniatyölle ja erityisnuorisotyölle on tärkeää antaa ihmisille uusia mahdollisuuksia ja toivoa, muistuttaa Ville Forstedt.

Näiden kysymysten eteen asetimme itsemme seurakuntayhtymämme erityisnuorisotyössä joitakin vuosia sitten. Tahdoimme aloittaa jotain uutta, jotain josta voisi olla hyötyä tämän päivän digitalisoituneessa yhteiskunnassa eläville nuorille ja heidän perheilleen.

Nuorten osallisuudesta ja sen vahvistamisesta on yhteinen käsitys monilla toimijoilla. On tärkeää, että nuori on oman elämänsä subjekti, niissä rajoissa, joista on yhteisesti sovittu aikuisten kesken. Millä kriteereillä arvioimme maailmaa, jonka digitalisoituneen yhteiskunnan kasvattit kokevat ainoaksi maailmaksi, joka heille on totta? Elämmekö useassa maailmassa, vai koemmeko sen vain toisin?

Meille on vuosia ohjattu tuettaviksi nuoria, joiden ennakkotiedoissa on mainittu kaverittomuus, sosiaalinen eristyneisyys ja yksinäisyys. Takapenkillä istuva nuori kertoo tapavansa noin sataa nuorta viikoittain, ympäri maailmaa, joista osa on läheisiä ystäviä, joiden kanssa voi jakaa kaikenlaisia asioita. Ja minä mietin, kumpi meistä on sosiaalisempi, kummalla laajemmat verkostot ja enemmän ystäviä – käännän stereotoita vai vihkaa kovemmalle – kuvainnollisesti.

Herkällä ja kunnioittavalla korvalla

Nuori kertoo: ”Kuule, minulle pelaaminen ja erityisesti se, kun joku katsoo sitä arvostaen ja kehuu, on kuin olisit elokuvateatterissa se elokuvan päähenkilö, se on niin siistiä ja antaa kyllä elämälle tarkoituksen, tiedäthän?” ”En tiedä, enkä tiedä mitä sanoa... ehkä hyvä niin, koska noissa hetkissä tapahtui juuri se, joka on pohjana uudelle toiminnalle. Nuoren aito kohtaaminen ja kuuleminen.

Vuotta myöhemmin erityisnuorisotyön omassa pelitilassa kokoontuu viikoittain viisi digitaalisen nuor-

risotyön ryhmää. Nuoret on etsitty verkostoyhteistyön kautta, erityisesti koulu yhteistyön avulla. He ovat meille niitä erityisen rakkaita. Halusimme lähestyä nuorten pelaamista ja siihen liittyviä ilmiöitä nuoria kunnioittaen ja heitä kuunnellen, positii-visuuden kautta. Aika monet nuoret kohtaavat epäreiluakin kohtelua ja arvostelua harrastustaan kohtaan.

Tapaan nuoren biljardisalin ovella. Hei, olet usein täällä, pelaatko paljon? Joka päivä, aina koulun jälkeen, teen ensin nopeasti läksyt ja sitten pelaan iltakymmeneen. Ai, hienoa, onko tullut menestystä? Olin SM-kisoissa neljäs. Kiva kuulla. Pää jäi miettimään, miten tämä eroaa e-urheilupelaamisesta... Olet paljon sisätiloissa, pelaat paljon, päivittäin, iltaan saakka, harjoittelet tavoitteellisesti. Biljardi OK, elektroninen urheilu EI OK?

Asiat tasapainoon

Toki asioiden on hyvä olla tasapainossa. Siitä hyötyvät niin nuori kuin hänen lähipiirinsäkin. Meidän ryhmissämme tasapainoa asioille haetaan jokakertaisen ohjatun kuulumiskierroksen kautta sekä viikoittain vaihtuvan arjenhallinnan alustuksin. Ne liittyvät mm. levon tärkeyteen, terveellisiin elämäntapoihin, vastuullisuuteen kouluasioissa, kaveritaitoihin jne. Nyt nuoret tulevat kuulluiksi myös näissä asioissa.

Erityisnuorisotyön tehtävänä on kulkea nuorten ja perheiden rinnalla tukemassa heitä elämän eri asioissa. Kuuleva ja valmennuksellinen ote työssä antaa toivottavasti nuorelle ja perheille lisää potkua arkeen. Käytännön ratkaisujen ja usein myös kadonneen motivaation etsiminen on osa kohtaamista. Tuen muoto ja sen sisältö määrittävät toki aina perheen ja nuoren mukaan, mutta usein keskeisenä sisältönä ovat jaksamisen, näköalattomuuden, yksinäisyyden tai elämän merkityksettömyyden teemat.

Keskiössä eri ryhmissämme on

toiminnallisuus. Uskomme sen tukevan nuoren valmiutta keskustella omaan elämään liittyvissä asioissa. Nuoret ovat kovin erilaisia. Siksi pelikoneet eivät ole ainoa tapamme tarjota tukea. Muita toimintamuotojamme ovat mm. moottoripajatoiminta, eläinavusteinen toiminta, taideryhmä, kuntosaliryhmä, aggression hallinnan ryhmä, pienryhmäriippikoulu jne.

Muuttua nähdyksi

Tuttu Muumitarina näkymättömästä Ninnistä hiipii mieleen. Pelitilamme toimii kai jonkinlaisena Muumitalona, jossa on mahdollista saada kosketus itseensä ja toisiinsa. Muuttua kuulluksi ja nähdyksi. Kääntää negatiivinen positiiviseksi voimavaraksi.

Tunnettu lahtelainen urheiluseura haluaa tehdä kanssamme yhteistyötä. Suunnittelemme yhteistä, kaupunkien välistä turnausta lähialueen isojen kaupunkien kanssa. Rakennamme uutta isompaa pelitilaa, koska emme enää mahdu laitteinemme edelliseen. Toiminnassamme on mukana elektronisen urheilun valmentaja. Eivät taida tietää nuo mentoreinamme sattumalta toimineet nuoret, mitä saivatkaan aikaan.

Seurakuntien diakoniatyölle ja erityisnuorisotyölle on tärkeää antaa ihmisille uusia mahdollisuuksia ja toivoa. Omassa kiireessämme emme aina jaksa olla luovia tai kovin uutta aikaan saavia. Voi olla, että pettymyksen jostain kokeillusta harmittaa. Työssä tulisi olla aina se tyhjä paikka tai aika, johon jotain uutta voi syntyä. Se paikka pitää luoda ja sen luomiseen voi ottaa myös muita mukaan. Olkoon mielentilanamme ajattelun muutos – joo, tuo kuulostaa hyvältä ja sit vois vielä... .

Ville Forstedt

erityisnuorisotyön ohjaaja
Lahden seurakuntayhtymä

Tukikummit-avustaminen on diakoniaa

"Pätkäyösuhteita tekevä yksinhuoltaja on joutunut maksuvaikeuksiin lapsensa jalkapalloharrastuksen vuoksi. Seitsemän vuotta jalkapalloilleen nuoren haaveena ja tavoitteena on maa-joukkuepaikka. Harrastuksen jatkumisesta ovat huolissaan myös joukkueen valmentaja ja rahastonhoitaja, jotka kirjoittivat diakoniatyöntekijän laatimaan avustushakemukseen puoltavat lausunnot."

"Vanhempien välien katkeaminen ja erilleen muutto on ollut nuorelle traumaattinen kokemus. Elämää kannattelevat nyt ystävät ja tutut harrastukset. Koulupsykiatri on todennut harrastuksen jatkamisen tärkeäksi. Cheerleadingia harrastavan nuoren joukkue on mestaruustasolla ja suunnittelee kisamatkaa ulkomaille. Matkasuunnitelmista kuultuaan lähi-vanhempansa toimiva äiti oli tilanteesta kovin ahdistunut ja haki tukea diakoniatyöntekijältä siihen, miten kertoa lapselleen, että perheellä ei ole varaa kustantaa kisamatkaa. Diako-

niatyöntekijä laati Tukikummit-avustushakemuksen Kirkon diakoniarahastoon, ja he alkoivat yhdessä miettiä, mistä muualta tukea voisi hakea lisäksi."

Perheiden tarinat kertovat pienituloisuudesta ja tuen tarpeesta nuorille, joille urheiluharrastus on henki ja elämä. Perheissä pienituloisuus on jatkunut sukupolvelta toiselle, joten taloudellista tukea ei ole saatavissa lähipiiristä. Vanhemmat etsivät rahoitusta lastensa harrastuksiin sponsoreilta, urheiluseuroista- ja -rahastoista, yksityisiltä lahjoittajilta ja dia-

TUKIKUMMIT

koniasta. Hakemuksissa kerrotaan lasten kokemasta häpeän tunteista siitä, että vanhemmat joutuvat tukeutumaan hyväntekeväisyyteen. Sosiaaliryöryön lisäksi diakonian piiriin perheitä ohjaavat lastenpsykiatrian, lastensuojelun, velka- ja talousneuvonnan ja perhetyön ammattilaiset.

Harrastus luo ystävyyssuhteita

Toisinaan lapsen ainoat ystävät löytyvät vain tietyn harrastuksen piiristä. Eräässä hakemuksessa kerrotaan liikunnallisesta erityislapsesta, joka oli vetäytynyt ja arka sosiaalisissa tilanteissa, kuten koululuokassa, mutta harrastuksensa parissa vapautunut ja kokenut onnistumista. Lapsen perheessä oli käyty läpi vaikea ero, jonka seurauksena lähivanhempi oli sairastunut ja ajautunut taloudelliseen ahdingkoon. Vanhempi lähti hakemaan diakoniatyöntekijältä keskustelutukea ja taloudellista avustusta lapsensa harrastukseen. Riitaisen eron seurauksena suhteet lähipiirissä olivat kiristyneet, ja avun pyytäminen tuntui vaikealta parisuhteen epäonnistumisen vuoksi.

Harrastustoimintaan kiinnittymisen myös jouduttaa ja helpottaa uudelle paikkakunnalle tai uuteen kotimaahan sopeutumista. Muutosvaiheessa sosiaalitoimen kautta perheen lasten harrastuksia voidaan tukea muutamien vuosien ajan, mutta tuen päätyttyä vanhemmat joutuvat tekemään vaikeita ratkaisuja harrastusten suhteen, mikäli oma tulotaso ei ole vakiintunut.

Tukea yksinhuoltajuuteen

Lastensa tulevaisuudesta huolestunut ja niukkaa arkea pyörittävä yksin-

huoltaja haki tukea diakoniasta, mutta kertoi voineensa keventää mieltään myös keskustelemalla ystäviensä kanssa. Hän on lainannut ystävilta rahaa ostaakseen lapsilleen vaatteita, polkupyörät ja tietokoneen. Uusi huolenaihe syntyi siitä, miten onnistuisi lyhentämään yksityisiä velkojaan, jotta ystävät tukisivat jatkossakin.

Usein yksinhuoltaja on pitkälti arjessa yksin lastensa kanssa. Arkisten asioiden yhdessä tekeminen ja jo niiden pohtiminen toisen aikuisen kanssa voivat keventää yksinhuoltajuuden taakkaa ja väsymystä. Vapaaehtoisien kanssa lapsi voi rakentaa turvallisen aikuiskontaktin ja saada seuraa pallokentän laidalle tai hallin katsomoon. Aikuisen läsnäolo tuo turvallisuuden ja välittämisen tunteen lapselle.

Pienistä tuloista huolimatta vanhemmat osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan lastensa harrastustoimintaan. Joukkumaksuja saadaan alemmaksi vapaaehtoisena toimimisesta esimerkiksi leiri- ja retkitoiminnassa. Eräs taloudellista tukea saanut äiti halusi järjestää taloyhtiössä pihajuhlia lapsiperheille ja yksinäisille.

Katastrofi herättää auttamaan

Pitkittynyt ja vuosia kestänyt pienituloisuus herättää auttamishalua heikommin kuin kertaluonteinen katastrofi, kuten tulipalo. Avustushakemuksissa kerrotaan, miten alueen asukkaat ovat aktivoituneet keräämään huonekaluja, rakennusmateriaaleja, kodinkoneita, kodintekstiilejä, vaatteita ja rahalahjoituksia perheille, jotka ovat menettäneet tulipalossa kodin lisäksi koko omaisuuten-

sa. Tuttavaperhe oli järjestänyt väliaikaisen ilmaisen asumisen katastrofin kohdanneelle perheelle.

Kirkon diakoniarahaston hakemuksissa on luettavissa, miten pienituloisten perheiden auttamiseen osallistuvat julkinen taho, kolmas sektori ja yksittäiset ihmiset. Toisaalta tarinat paljastavat, miten usein perheet jäävät yksin kamppailemaan vaikeissa tilanteissa, joissa keskustelutuen lisäksi tarvittaisiin rahallista tukea tilanteesta selviämiseen.

Vuonna 2019 Yhteisvastuukeräyksen kotimaisena kohteena on nuorten opiskelujen tukeminen seurakuntien diakonian kautta. Tähän tarkoitukseen seurakunnat voivat hakea avustuksia Kirkon diakoniarahastosta. Vuonna 2018 lasten ja nuorten opiskelua, harrastuksia ja vaatehankintoja tuettiin 532 perheessä 543 546 €:lla Tukikummit-avustuksien. Lisäksi nuorten opiskelujen tukemiseen ja nuorten elinolosuhteiden parantamiseen myönnettiin Kirkon diakoniarahastosta tukea seurakuntien diakoniatyöntekijöiden hakemuksesta 34 069 €. Yritykset, kolmas sektori ja yksittäiset henkilöt ovat tehneet diakoniaa lahjoituksillaan Kirkon diakoniarahastoon. He ovat lisänneet nuorten yhdenvertaisuutta ja mahdollistaneet toimintaan osallistumista.

Sari Nieminen

Kirkon diakoniarahasto

Haave soitto- harrastuksesta toteutui

Siamendin ja Sevinin pitkäaikainen haave soittoharrastuksesta toteutui Tukikummit-säätiön avustuksella.

11-vuotias **Siamend** soittaa pianoa ja 12-vuotias **Sevin** kontrabassoa. Sisärukket käyvät soitto-tunneilla Lahden konservatoriossa, jossa Sevin opiskelee myös musiikin teoriaa.

– Tykkään kontrabasson äänestä, se on tosi kaunis, Sevin kertoo.
– Olen pienestä asti halunnut soittaa pianoa, sanoo Siamend.

Siamend kertoo, että yksi hänen lempikappaleensa on ”Autiomaa”, jonka sanat ja sävel liittyvät hiekkarämaahan. Sevin soittaa mielellään suomalaista kansanlaulua ”Katselen taivaan tähtiä”. Lapset esittävät laulut. He kertovat, että opettajan kanssa on

mahdollista harjoitella myös oman kulttuurin, kurdien, musiikkia, jos lapset tuovat nuotteja konservatoriolle.

”Soittaminen tekee lapsille hyvää”

Lasten äiti **Soli** kertoo, että soitto-tunnit ovat lapsille todella tärkeitä.

– Soittaminen tekee lapsille hyvää henkisesti, se rauhoittaa ja auttaa keskittymään.

Opettaja on suomenkielinen, ja har-
rastus on tukenut lasten kielen opiske-
lua. Siamend kertoo, että hänen luok-
kallaan monella muullakin on soitto-
harrastus ja soittaminen on yhteinen
puheenaihe kavereiden keskuudessa.

Perhe on kotoisin Syyriasta ja asui
aluksi Aleppossa. Sodan alettua per-
he lähti lähellä sijaitsevaan Afrinin
kaupunkiin ja pakeni lopulta Eu-
rooppaan. Suomessa perhe on asunut
muutaman vuoden.

Seurakuntien maahanmuuttajatyös-
tä Soli kuuli asioidessaan Kelassa.

– Siellä kerrottiin, että seurakun-
nilta voisi saada apua.

Soli oli miettinyt, miten hän saisi
kustannettua lasten harrastuksia.
Hän otti yhteyttä Diakoniakeskuk-
seen, jossa tehtiin yhdessä hakemus
Tukikummeille. Kirkon Diakoniara-
hasto antoi myönteisen päätöksen
lasten soitto-tuntien tukemisesta, mi-
kä oli suuri ilon aihe.

Siamendille löytyi piano tori.fi-si-
vustolta ja Sevinin kontrabasso on
vuokrattu konservatoriolta.

Tavoitteena kampaajan ammatti

Syyriassa Soli opiskeli arabian kielen
opettajaksi, mutta joutui keskeyttä-

Ulla Taipale

Sevin soittaa mielellään sekä suomalaisia kansanlauluja että kurdimusiikkia.

Siamendin instrumentti on piano. Soittamisesta saa keskustelunaiheita muiden luokkatovereiden kanssa, ja näin myös kielitaito kehittyi.

mään opinnot sodan alettua. Hänen äidinkielenä on kurmanzi. Suomesa sekä kurmanzin että arabian kielen osaamisesta on ollut hyötyä.

– Teen Lahden Dilassa vapaaehtoistyötä. Autamme maahanmuuttajajaisia, monenlaisissa asioissa, mihin he apua vain tarvitsevat. Tykkään auttaa ihmisiä ja osaan myös vähän englantia.

Soli kertoo, että haluaa nyt oppia nopeasti suomen kielen, jotta hän pääsee opiskelemaan ammattiin ja työhön. Hän pohtii, että suomi on oikeastaan helppo kieli verrattuna arabiaan. Sanat lausutaan niin kuin ne kirjoitetaan eikä suomen kielessä ole erillistä merkkijärjestelmää.

Soli on hakenut kampaamolinjalle ja odottaa parhaillaan tietoa, onko hän tullut valituksi.

Soli kertoo, että juuri vapaaehtoisuustyö, lapset ja opiskelu ovat auttaneet

häntä kotoutumaan Suomeen.

– Lapsilla on turvallista ja koulu menee hyvin. Itselleni opiskelu antaa myös voimia

Soli kertoo, että lapset eivät voineet opiskella omaa äidinkieltään koulussa Syyriassa, mutta Suomessa se on mahdollista. Soli kuvaa, että kurdien asema alueella on ollut monin tavoin vaikea. Suomessa perheellä moni asia on nyt hyvin, mutta vanhempiensa tilannetta Soli suree. He asuvat edelleen Syyriassa.

Seurakuntien maahanmuuttajatyön tuki tärkeää

Lahden seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyön tuki on ollut perheelle tärkeää. Soli kertoo, että joskus perhe on osallistunut seurakuntien tapahtumiin.

Saavuttuaan Suomeen perhe asui aluksi pienellä paikkakunnalla lähellä Virtain kaupunkia. Soli muistaa erityisen lämpimästi erästä iäkästä pariskuntaa.

– He kertoivat, että haluavat auttaa meitä, koska olivat itsekin olleet sodassa. Nainen halusi ryhtyä lapsillemme ”mummiksi”. Kun muutimme Lahteen, poika kysyi: ”Missä minun mummini on?”

Kantasuomalaisilta Soli toivoo ymmärrystä sille, että maahanmuuttajilla on ollut oma kotimaa, josta on pitänyt lähteä. Hän pohtii, että ehkä osa suomalaista ajattelee maahanmuuttajien olevan yksi ryhmä, vaikka heillä on hyvin erilaisia taustoja.

Tia-Maria Lehto

www.tukikummit.fi

Sue Laitiainen antoi tyttöjen ryhmässä intialaista päähierontaa, johon hän on perehtynyt aiemmassa työssään. Tällä hetkellä Laitiainen opiskelee sosionomiksi LAMK:ssa.

Vertaistukea, ystäviä ja suomen kielen opiskelua

Ystävät, suomen kielen oppiminen sekä suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen. Näitä asioita pitävät erityisen tärkeinä maahanmuuttajanuoret, jotka kokoontuvat Lahden seurakuntayhtymän ohjaamaan tyttöjen ryhmään viikoittain.

Ryhmässä on viikoittain eri teema. Maaliskuun lopussa ryhmäläiset saivat hemmotteluhoitoja, kuten jalkakylpyjä ja kasvonaamioita. Alussa pohdittiin yhdessä hemmottelusanan merkityksiä. Kevään aikana ryhmässä mm. kokataan, pelataan sanapelejä, käydään retkillä ja keskustellaan kulttuureista sekä kristittyjen että muslimien juhlista. Ryhmä toimii nuorille vertaistukena, ja sen tavoit-

teena on tukea suomen kielen oppimista.

Suurin osa ryhmässä käyvistä nuorista on asunut Suomessa alle kolme vuotta. He ovat kotoisin mm. Afganistanista, Irakista ja Syyriasta. Nuorilla on erilaisia elämäntilanteita. Toisilla on esimerkiksi koko perhe Suomessa, toisilla osa perheestä asuu ulkomailla. Jotkut odottavat vielä päättöstä oleskeluvasta. Tulevaisuuden

suunnittelu ja oman ammattialan valinta ovat nuorten elämässä keskeisiä asioita.

Ryhmä syntyi osana kotouttamishanketta

– Tyttöryhmä on ollut alun perin osa Lahden kaupungin kotouttamishanketta ”Yhessä Lahessa”, joka päättyi viime vuoden lopussa. Tämän jälkeen seurakuntayhtymän toivottiin jatkavan ryhmän toimintaa ja juurruttavan sen toiminnan Lahteen, kertoo diakoniatyöntekijä **Ulla Taipale** Lahden seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyöstä.

Hanke oli työtä yhdenvertaisuuden, yhtäläisten ihmisoikeuksien, asennekasvatuksen ja vihapuheen ehkäisyn edistämiseksi.

– Seurakuntayhtymällä toimi yli 15 vuotta aikuisten maahanmuuttajanaisten ryhmä, ”Bir gul”, joka päättyi joulukuussa. Nyt otimme uutena haasteena vastaan maahantulleet nuoret, jotka tarvitsevat tukea. Kaupunki tarjoaa ryhmälle tilat keskustassa sijaitsevassa Monikulttuurikeskus ”MultiCultissa”, joka on nuorille tuttu paikka.

Ryhmää ohjaa **Marja Vilkama**, joka on työskennellyt luokanopettajana ja toiminut erilaisissa seurakuntien vapaaehtoistoissa. Tyttöjen ryhmän ohjaaminen oli Marja Vilkamalle uudenlainen tehtävä, josta hän on pitänyt paljon.

– Nuoret ovat nuoria, aivan ihania. Haluan auttaa ja kuunnella heitä, olla lämmin ja välittävä aikuinen.

Marja Vilkama kertoo, että ryhmässä hän käyttää selkosuomea ja selittää sanojen merkityksiä monin eri tavoin. Ryhmän teemat ovat toiminnallisia, mutta kouluviikon jälkeen nuoret haluavat myös rentoutua ja viettää vapaa-aikaa.

MultiCultissa on ympäri vuoden esimerkiksi sosionomiopiskelijoita työharjoittelussa ja työntekijöitä oppisopimuskoulutuksessa. He osallistuvat myös tyttöjen ryhmän toimintaan.

Nea Vento, Marja Vilkama, Ulla Taipale ja Sue Laitainen järjestivät yhdessä tyttöjen ryhmän hemmotteluhoitokerran maaliskuussa.

”Uskontodialogia ruohonjuuritasolla”

Tyttöjen ryhmässä keskustellaan kevään aikana myös esimerkiksi uskonnollisista juhlista.

– Kansainvälisessä naisten ryhmässä kävimme monipuolista keskustelua vuosien varrella myös uskonnollisista asioista, toisiamme kunnioittaen, kertoo Ulla Taipale.

Puheenaiheiksi nousivat välillä esimerkiksi sodan mielettömyys, kärsimyksen ongelma, ihmisten tasa-arvokysymykset eri kulttuureissa sekä uskonnollisten juhlapyhien merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa.

– Seurakuntien työntekijöinä olimme avoimesti kristittyjä. Kävimme mielenkiintoista uskontodialogia ruohonjuuritasolla, Taipale kuvaa.

– Pääsiäisviikolla kertasin joka vuosi hyvin havainnollisesti hiljaisen viikon tapahtumia Lasten Raamattua apuna käyttäen. Samalla naiset kertoivat muslimien Ramadan-kuukaudesta ja siihen liittyvistä asioista.

”Ryhmässä oppii suomea ja saa ystäviä”

Nuorille ryhmän merkitys on ollut tärkeä erityisesti kielen opiskelussa,

ja he ovat löytäneet ryhmästä myös uusia ystäviä. He kertoivat kokemuksestaan seuraavasti:

”On ollut kiinnostavaa esimerkiksi laittaa suomalaista ruokaa. – Kun kävimme metsässä, se oli myös aika ihanaa.”

”Olen viihtynyt ryhmässä. Ryhmässä oppii suomen kieltä ja saa tietoa eri kulttuureista. Se on hyödyllistä.”

”Suomen kieli on vaikeaa, mutta Suomessa on ihmisiä, jotka haluavat auttaa. Myös opettajat koulussa ovat ystävällisiä ja auttavat.”

”Aluksi suomalaisten hiljaisuus tuntui oudolta, mutta nyt tiedän sen kuuluvan kulttuuriin.”

”Olen iloinen ryhmästä. Ryhmässä olen tutustunut uusiin, erilaisiin ihmisiin ja saanut ystäviä eri maista.”

”Suomalaiset voivat auttaa maahanmuuttajia vaikkapa tervehtimällä heitä. Tuntuu hyvältä, kun joku sanoo ”moi” tai tulee juttelemaan.”

Tia-Maria Lehto

Kolme teesiä diakonisesta vanhustyöstä

Diakoniatyössä tasapainoillaan yleisen seurakuntatyön ja diakonian perustehtävän välillä. Vanhustyössä törmäämme usein tähän kysymykseen. Eläkeläiset ovat aktiivinen osallistujaryhmä kaikessa seurakunnan toiminnassa, mutta vastuu eläkeläistyöstä jää usein diakoniatyöntekijöiden harteille. Vanhuuteen ei itsessään pitäisi suhtautua ongelmana eikä eläkeläinen automaattisesti ole diakonisen vanhustyön kohde. Kun työalana on diakoninen vanhustyö, mitä sen tulisi pitää sisällään?

Keravan seurakunnassa on seitsemän diakonian virkaa, joista kahdessa työalana on vanhustyö. Seurakunnassa ei ole erityisvirkoja, joten vanhustyö on yksi vastuualue muiden työtehtävien joukossa. Diakoninen vanhustyö voidaan karkeasti jakaa yksilötyöhön, kokoavaan toimintaan, retki- ja leiritoimintaan, laitostyöhön sekä verkostotyöhön. Myös vapaaehtoiset ovat elintärkeitä vanhustyön toteuttamisessa.

Diakonisen vanhustyön erityinen tehtävä on tavoittaa niitä vanhuksia, joiden tuentarve on erityisen suuri. Keskusteluja käydään esimerkiksi läheisen menetykseen, ihmissuhdeongelmiin tai taloushuoliin liittyvissä asioissa. Yksinäisyys, läheisverkostojen puute, sairaudet, menetykset sekä huoli omasta tai läheisen pärjäämisestä ovat monelle vanhukselle arkipäivää. Ikävä kyllä myös peliongelmat ja pikavippien aiheuttamat talousvaikeudet ovat tätä päivää eläkeläisten elämässä. Näkemyksemme mukaan tehtävämme diakonisessa vanhustyössä on siis löytää erityisesti heidät, jotka ovat erilaisten palveluiden ja tukiverkostojen ulkopuolella tai joilla ei ole edellytyksiä päästä itsenäisesti osallisiksi seurakuntayhteydestä.

Kuten jo aluksi todettiin, kaikki vanhustyö ei ole diakoniatyötä, vaikka diakonia perinteisesti siihen yhdistetään. Diakoniatyössä tuleekin jatkuvasti tarkastella työtehtäviä siitä näkökulmasta, että resurssit käytetään nimenomaan diakonisen työn tekemiseen. Keravalla on oivallettu esimerkiksi se, ettei ikäihmisten yhteissyntymäpäivien suunnittelun tarvitse kuulua vanhustyön diakoniatyöntekijän työnkuvaan. Syntymäpäiväjuhlat valmistelee vuosittain

Maarit Paldanius

Heidi, Kari, Erkki ja Nea Katupappilan pöydän ääressä. Kari ja Erkki ovat seurakuntalaisia(/vapaaehtoisia).

vaihtuva työryhmä, johon kuuluu pappi, kanttori sekä diakoniatyöntekijä, minkä lisäksi juhlahetken osallistuu iso joukko työntekijöitä.

Pyrimme siihen, että työtämme ohjaa ikäkausitaju, joka tarkoittaa ymmärrystä siitä, minkälaista elämä on eri ikävaiheissa. Toimintaa tulee suunnitella ikääntyneiden tarpeet ja mielenkiinnon kohteet huomioiden. Teemme paperiset toimintaesitteet, sillä vaikka moni eläkeikäinen käyttääkin sujuvasti tietokonetta ja mobiililaitteita, kaikille ne eivät ole arkipäivää. Soitamme tai lähetämme tarvittaessa kirjeen kotiin, jos tieto ei kulje muulla tavalla. Retkiä suunniteltaessa on hyvä miettiä helppokulkuisia kohteita.

Kohtaa kiireettömästi

Nykypäivänä ihmiset pysyvät melko hyvässä kunnossa pitkään, mutta toisaalta osa kamppailee erilaisten fyysisten tai henkisten ongelmien kanssa vuosikausia. Siksi toiminnassa tulee huomioida sekä toimintakuntoiset että liikuntarajoitteiset eläkeläiset.

Kotikäynnit ovat diakonisen vanhustyön ydintyötä. Kotikäynneillä kartoitetaan ihmisen elämäntilannetta ja hänet ohjataan tarvittaessa tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Seurakuntatyössä on erityistä se, että voimme kohdata ihmisen kiireettömästi ja keskustella kaikista elämän asioista, myös hengellisistä.

Keravan seurakunnassa järjestämme monisairaille ja liikuntarajoittei-

sille suunnattua retki- ja leiritoimintaa muun retkitoiminnan ohella. Hoivaleirien ja -retkien tarkoitus on tarjota vaihtelua, toimia seurakuntayhteyden vahvistajana sekä löytää niitä ihmisiä, jotka eivät muuten pääse mukaan virkistystoimintaan. Seurakuntayhteyden vahvistajana toimivat myös pappien säännölliset käynnit laitoksissa. Diakoniatyön koordinoimana käymme suurella työntekijäjoukolla terveyskeskuksen vuodeosastoilla laulamassa yhteislauluja.

Yksilötyön rinnalla on tärkeää tarjota kokoavaa toimintaa, johon ihmisiä voi kutsua. Keravalla hyvä esimerkki on eläkeikäisille suunnattu luentotilaisuus Senioritiistai, joka koostuu parhaimmillaan yli 160 osallistujaa kerralla. Tilaisuus voi olla mo-

Vapaaehtoistyöntekijät Raija ja Kimmo toimivat esimerkiksi Senioritiistain työryhmässä.

nelle ainoa mahdollisuus tavata muita ihmisiä tai ainoa syy osallistua seurakunnan toimintaan. Senioritiistai on vakiinnuttanut paikkansa Keravalla, sillä sitä järjestetään jo viidettätoista vuotta!

Hengellisyttä ei voi sivuuttaa kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa

Verkostotyöskentely ja muiden vanhustyön toimijoiden työn tunteminen on tärkeää, jotta tietoa ja neuvoja voidaan jakaa puolin ja toisin. Välillä käy ilmi se, etteivät esimerkiksi hoitotyöntekijät osaa, halua tai saa työssään puhua hengellisistä asioista. Ajatellaan, ettei aina ole tarkoituk-

senmukaista ulkoistaa arjen hengellisyttä seurakunnan työntekijöille. Välillä onkin hyvä pysähtyä miettimään, miten voisimme tukea hoitohenkilökuntaa siinä, että he voisivat kohdata vanhuksia heidän hengellisissä tarpeissaan.

Keravalla toimii löytävän vanhustyön työryhmä, johon myös seurakunta kuuluu. Päämääränä on löytää ikääntyneitä, jotka ovat ehkä palveluiden ulkopuolella ja tarvitsevat tukea elämäänsä.

Suostu kuuntelemaan

Hengellisyys on jatkuvasti läsnä vanhustyön tehtävissä. Ikääntymiseen liittyy väistämättä kysymys elämän rajallisuudesta. Menetykset sekä oma

ikäntyminen nostavat pinnalle kysymyksiä luopumisesta, kärsimyksestä, elämän tarkoituksesta, Jumalan olemassaolosta sekä kuolemanjälkeisestä elämästä. Työntekijänä on tärkeää suostua kuuntelemaan ihmisen pelkoja ja elämän varjopuolta.

Aika harva kaipaa työntekijältä valmiita vastauksia pohdintaansa. Riittää, että ihminen saa jakaa ajatuksiaan jonkun kanssa ja tulla ymmärretyksi. Seurakunnan työntekijöinä voimme muistuttaa Jumalan läsnäolosta ja varjeluksesta sekä iankaikkisen elämän toivosta.

Nea Kivistö ja Heidi Karuranta
diakoniatyö
Keravan seurakunta

Hoivakotikohtamisia Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta on yksi Suomen suurimmista seurakunnista. Seurakuntaan kuuluu noin 40 000 jäsentä Hämeenlinnan kantakaupungissa ja Rengon alueella. Työntekijöitä Hämeenlinna-Vanajan

seurakunnassa on 75. Diakoniatiimiimme kuuluu tällä hetkellä 12 diakoniatyöntekijää, kaksi pappia sekä palvelusihteeri, joka tekee osan työstään viestinnän parissa.

Diakonian vanhustyön tiimiin kuuluu kolme vanhustyötä tekevää diakoniatyöntekijää sekä pappi. Vanhustyön tiimiin tuo lisän myös Löytävän vanhustyön hanke. Siinä on vuoden ajan testamenttilahjoitusvaroilla diakoniatyöntekijä, joka on laittamassa alkuun löytävää vanhustyötä, jonka

tavoitteena on löytää yksinäisiä ja syrjäytymisvaarassa olevia sekä jo syrjäytyneitä vanhuksia.

Kuluneiden vuosien aikana seurakunnan diakonian vanhustyötä on organisoitu uudelleen. Työntekijöiden työnkuvia on selkeytetty ja vastuuta on jaettu. Tästä on seurannut se, että on voitu keskittyä työn sisällön kehittämiseen. Vanhustyön diakoniatyöntekijät eivät ole mukana asiakasvastaanotoilla eivätkä taloudellisen avustamisen tiimissä.

Työalavastuut on jaettu vanhustyön diakoniatyöntekijöiden kesken seuraavasti: yhdellä on vastuu kokoaavasta ryhmätoiminnasta, yhdellä kotikäyntityöstä ja yhdellä yhdessä papin kanssa vastuu seurakunnan alueella olevista vanhusten hoivayksiköistä ja niissä tapahtuvasta toiminnasta. Yhdessä hoidettavia asioita ovat retket ja leirit, joita kukin hoitaa vuorollaan.

Strategiamme mukaan Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa diako-

nisen vanhustyön tavoitteena on tarjota vanheneville ihmisille kokonaisvaltaista tukea ja mahdollisuus seurakuntayhteyteen sekä vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Tähän olemme yhdessä hoivakotityön papin kanssa pyrkineet, ja kehitämme sitä edelleen.

Pyrimme vastaamaan hoivayksikön tarpeisiin

Seurakuntamme alueella on 16 vanhusten hoitoon erikoistunutta hoivayksikköä, jotka kaikki ovat tehostetun palveluasumisen yksiköitä. Lisäksi diakoniatyöntekijänä vierailen säännöllisesti terveyskeskuksen kuntoutusosastolla. Kaiken kaikkiaan näissä kohteissa on asukkaita reilu 800.

Olemme kartoittaneet hoivayksiköiden tarpeita ja pyrimme niihin vastaamaan niillä resursseilla, jotka meillä on. Tällä hetkellä käymme kerran kuukaudessa jokaisessa hoi-

vakodissa pitämässä hartauden. Ehtoollisen vietto on hartauden yhteydessä kerran keväässä ja kerran syksyssä. Itse koen tärkeänä sen, että voin virkaan vihittyinä diakoniatyöntekijänä viedä sunnuntain messussa pyhitetyt ehtoollisaineet mukani hoivakotiin ja viettää siellä yhdessä koolla olevan seurakunnan kanssa ehtoollishartautta. Tässä toteutuu mielestäni vanha perinne ja opetus ”Diakonia lähtee alttarilta”.

Hartaudet ovat tärkeä osa hoivayksiköissä tapahtuvaa toimintaa. Meitä osataan odottaa. Tutuksi tuleminen myötä saamme myös yhteydenottoja hoivayksiköistä. Kotikäynnit asukkaan omissa huoneissa ovat lisääntyneet. Näihin pyyntöjä saattaa tulla asukkaalta itseltään, hänen omaisiltaan tai hoitajien kautta. Monesti kotikäynneillä käydään läpi elämän historiaa, siihen liittyviä luopumisia, surun sekä ilon hetkiä. Joskus yhteinen hetki saattaa sisältää kotiehtoollisen tai pelkän yksityisen ripin.

Joissakin uusissa hoivayksiköissä on vietetty kodin siunaamishetki yhdessä asukkaiden, omaisten ja henkilökunnan kanssa. Näissä hetkissä hoivayksikössä käyvä työntekijä saa kasvot myös omaisten silmissä. Hoivayksiköissä on myös ilmoitustauluilla näkyvissä meidän hartauskäyntimme ja valokuvamme sekä myös tieto siitä, että olemme olemassa myös omaisia ja henkilökuntaa varten.

Rukoushetket hoivayksiköissä

Rukoushetket hoivayksiköissä toteutetaan yhteistyössä omaisten ja hoitohenkilökunnan kanssa. Kokemus on se, että näitä käyntejä tulee kerran kuukaudessa ja ne ovat todella tärkeitä. Ehtoollinen sairaan luona on tilanne, jossa saattaa olla paikalla myös omaisia. Hartauksissa käyttämämme risti ja ledkynttilät sekä valkoinen liina kulkevat mukana näihin hetkiin.

Rukoushetkessä sairaan luona on yleensä paikalla vain työntekijä ja vanhus, joka siunataan käten päälle panemisella tai öljyllä voitelemisella. Rukoushetkestä läheisen kuoltua käytetään myös nimeä saattohartaus. Rukoushetkeä voi pyytää hoivayksikön henkilökunta, jos kyseessä on vanhus, jolla ei ole omaisia. Joskus rukoushetki vietetään niin, että kuoluto on vielä omassa sängyssään ja paikalla ovat omaiset ja joku henkilökunnasta, joka häntä on hoitanut. Toinen tapa viettää tämä rukoushetki on niin, että kokoonnutaan hoivayksikön yhteiseen tilaan, ja siellä ovat paikalla omaisten lisäksi myös hoivayksiköiden asukkaat. Näissä hetkissä saamme myös yhdessä muistella häntä, joka on ollut osa hoivayksikön arkea ja elämää.

Hoivayksikkötyön arki on moninaista. Niin kuin diakoniatyössä yleensäkin ei aamulla voi tietää, mitä päivän aikana kohtaa. Suunnitelmiin saattaa tulla muutoksia, kun

hoivayksiköstä soitetaan ja kutsutaan sairaan luo tai kun hartauteen lähitessä saa puhelun, että älä tulekaan tänään, meillä on täällä tautia, jota et halua saada.

Hoivakotityö on vaatinut perehtymistä vanhuuden kysymyksiin, muistisairauksiin ja erilaisiin menetelmiin. Tämän on mahdollistanut selkeä työnkuva. Myös vakituinen hoivakotityöhön panostava työparipappi on valtava tuki tässä työssä.

Haasteena työssä on oma riittämättömyys. Kaikkiin pyyntöihin ei pysty vastaamaan. Mietinnässä meillä on, josko pystyisimme kouluttamaan ja ohjaamaan vapaaehtoisia, jotka suuntautuisivat vanhusten hoivayksiköihin. Olisiko se meidän haasteemme seuraaville vuosille?

Seija Puusaari

sairaahoitaja (AMK)-diakonissa
Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Kesäkahvila Senioriseisake.

Diakonista vanhustyötä Riihimäen seurakunnassa

Seurakuntamme diakonisen vanhustyön yhtenä tavoitteena on tukea kotinsa yksinäisyyteen jääviä vanhuksia, joilla ei ole omaisia, joiden omaiset asuvat kaukana tai yhteydet ovat jostain syystä katkenneet. Tai elämässä on muuten yksinäisyyttä, aloittekyvyttömyyttä, liikkumisen vaikeutta, masennusta, muistisairautta, varattomuutta, heikko kuulo/näkö tai puheen tuottamisen ongelmia. Asioita, jotka helposti eristävät kotiin.

Tapaan erityisesti vanhuksia, jotka ovat toivoneet diakoniatyöntekijää tai heidän elämäntilanteensa edellyt-

tää ammatillista kohtaamista. Tapauksissa olennaista on rauhallinen ajan antaminen, kuunteleminen ja lämmin kohtaaminen. Joskus tapaamiset voivat jatkua vuosien ajan, kunnes kuolema meidät erottaa.

Palveluneuvontaa ja hengellistä tukea

Palveluneuvonnan tarve lisääntyy, ja siksi työntekijän täytyy tuntea laajasti alati muuttuvia paikkakunnan verkostoja ja muita vanhustyötä tekeviä tahoja. Samoin kasvaa tarve opastaa tietokoneen tai älykännykän käytössä. Kaikkein iäkkäimmät vanhukset tuntevat turvattomuutta nopeasti muuttuvassa ja tietoteknistyvässä yhteiskunnassamme. Heille jokapäiväisten asioiden hoitaminen voi olla

välillä ylitsepääsemättömän vaikeaa. Apuani tarvitaan Kelan tukien selvittelyssä, lääkäriajan tilaamisessa tai vaikkapa estämässä tahatonta velkaantumista sairaalakierteen aikana.

Diakoninen vanhustyö tukee henkisesti ja hengellisesti elämäntilanteissa, joissa vanhuksen omat voimavarat eivät enää yksin riitä. Useinkaan en silti kohtaa vanhuksia hengellisyys edellä vaan ihminen kohtaa ihmisen. Ajattelen, että Jumalan hyvyys ja armo välittyvät kohtaamisessa. Työtä tehdään vanhuksen tarpeista lähtöisin ja hänen omaa tahtoaan kunnioittaen.

Sielunhoitotyöllä on suuri tarve. Diakoniatyöntekijän vaitioloon luotamuksellisissa keskusteluissa luotetaan. Kuulen paljon surusta, traumoista, menetyksistä, hylkäämisistä tai lapsuuden rankoista kokemuksista.

Kotikäynnillä olennaista on ajan antaminen ja kohtaaminen.

Rukous on keskeistä kotikäynti- tai laitostyössäni. Yhdessä rukoileminen tuo lohtua ehkä enemmän kuin mikään muu, samoin tutut virret. Moni muistisairas vastaanottaa vielä musiikkia, rauhoittuu ja pysähtyy käsillä olevaan hetkeen. Osa vanhuksista haluaa, että hänet siunataan tai että hän saa ehtoollisen papin tai diakoniatyöntekijän tuomana. Hoivayksiköissä asuvat vanukset ovat aikaisempaa heikkokuntoisempia. Hartaushetkissä vähennän puhetta, lisään lempeää kohtaamista, lämpöä, jutustelua, tuttuja virsiä ja hengellisiä lauluja. Niistä välittyy Jumalan rakkaus ja toivo. Tärkeää on kertoa, että Jumala kyllä vielä muistaa silloinkin, kun itse ei enää muista.

Moni vanhus kaipaava omaan, tuttuun kotikirkkoon. Yhteisöllinen seurakuntayhteys katkeaa liikkumisen ja kuulemisen vaikeuksien myötä. Rohkaisisin omaisia joskus uhraamaan sunnuntaiaamun ja viemään iäkkään läheisensä messuun. Tai kirkossa muutenkin käyvä voisi ottaa kyytiinsä naapurissa asuvan vanhuksen. Useinkin kirkko on korkealla mäellä ja sinne on lähes mahdotonta

Ikääntyvien messuilla vasemmalta oikealle diakonissa Heini Syrjä sekä diakonit Irina Pasma ja Eero Haltia.

päästä, vaikka asuisi viereisessä kerrostalossa. Seurakunnan täytyy olla siellä, missä ihmisetkin ovat. Nämä ihmiset ovat kodeissaan.

Yhteistyöllä Etsivä seniorituki -korttikampanja

Kotokartanosäätiö, Riihimäen seurakunta ja Riihimäen kaupunki käynnistivät viime syksynä yhteistyössä Etsivä seniorituki -korttikampanjan yksinäisten yli 60-vuotiaiden ikääntyneiden löytämiseksi. Yhteydenotokortin postimaksu on valmiiksi maksettu. Kortit palautuvat Kotokartanosäätiölle, josta työntekijä ottaa yhteyttä. Kortteja on saatavilla monista toimipaikoista ympäri Riihimäkeä. Idea on lähtöisin Yhteisvastuuvuoroin 2014–2016 toteutetusta Ikä-Arvokas-hankkeesta, jonka materiaalin pohjalta toteutimme kortista riihimäkeläisen mallin.

Yhteistyö kaupungin eri vanhustyötä tekevien tahojen kanssa on mahdollistanut uusia toimintamalleja riihimäkeläisten vanhusten hyväksi.

Etsivä seniorituki -yhteydenotokortti.

Osallistavaa työtä ja yhteisöllisyyttä

Henkilökohtaisen työn lisäksi vanhemmalle väelle on vapaaehtoisten vetämiä eläkeläisten kerhoja. Diakoniatyön kädentaidot -kerhossa ja Puikkopiirissä askarrellaan sekä neulotaan käsitöitä myytäväksi Yhteisvastuukeräyksen hyväksi. Kesäaikaan vapaaehtoiset mahdollistavat viikoittaisen kesäkahvila Senioriseisakkeen, jossa lähikerrostalojen vanukset kohtaavat toisiaan. Vanhemman väen leiri ja retkipäivät leirikeskukseen luonnon ääreen ovat edelleen erittäin suosittuja. Samoin uusin toimintamuoto, Syödään yhdessä -yhteisöruokailu sai nopeasti tukevan jalansijan lähialueen ikääntyvien joukossa. Yhdessä on mukavampi syödä kuin yksin.

Irina Pasma
sosionomi (AMK) diakoni
Riihimäen seurakunta

Palvelutalon kahvi ja pulla maistuvat eri-ikäisille eläkeläisille. Vuosien varrella moni on tullut jo toisilleen tutuksi.

Vapaaehtoistyö kantaa

Minulle vapaaehtoistyö on tuttua jo lapsuudesta ja nuoruudesta saakka. Sain elää lapsuuden ja nuoruuden maalla pienessä kyläyhteisössä, jossa talkoo- ja vapaaehtoistyö oli "itsestäänselvyys". Silloin sotien jälkeen 40-luvun lopulla ja 50-luvulla olivat maaseudulla talkootyö ja yhdessä tekeminen voimissaan. Minäkin sain olla mukana monissa viljankorjuu- ja pärekattotalkoissa, jotka olivat tyypillisiä sen ajan talkootöitä. Muistan myös lapsuudesta ns. ompeluseurat, joissa kyläläisiä kokoontui yhteen, yleensä koteihin, kutomaan ja ompelemaan lähetystyön tai jonkun muun kohteen hyväksi. Meidän kylän eräänä avustuskohteena oli Riutulan lastenkoti, joka toimi erittäin puutteellisissa oloissa Lapin Inarissa. Sinne lähetettiin neulottuja lapasia ja sukia sekä myös jonkin verran rahaa.

Työelämä katkaisi minun osaltani hyvin paljon lapsena opittua vapaaehtoistyötä. Mutta kun jäin eläkkeelle, tuntui, että entisen leipätyön tilalle pitäisi saada jotain toimintaa. Niinpä kun Sanansaattajat-lähetysjärjestö ilmoitti etsivänsä vapaaehtoisia Ranskan Marseilleen rakentamaan äänitysstudiota, kokosimme Lahdessa muutaman miehen rakennusryhmän, jonka kanssa kävimme työn tekemässä. Olemme käyneet sen jälkeen tekemässä vapaaehtoistyönä erilaisia rakennusprojekteja eri puolilla Eurooppaa lähinnä Sanansaattajille. Nämä talkoomatkat ovat olleet minulle merkityksellisiä. Siinä on käynyt toteen sanonta, että antaessaan saa, olen saanut näiltä matkoilta monin verroin enemmän kuin mitä olen itse antanut.

Miehistä aputoimintaa

Olen mukana Lahden Kristilliset Eläkeläiset ry:ssä. Meillä yhdistyksen miehillä on eräänä uutena toimintamuotona

”Miesapu”-toiminta. Meillä yhdistyksessä on paljon minua huonompi-kuntoisia eläkeläisiä. Mietittiin, että tämmöiselle miesaputoiminnalle olisi tarvetta. Meitä on tällä hetkellä sitoutunut toimintaan mukaan 4–5 miestä. Olemme käyneet vaihtamassa kattovalaisimia, poranneet reikiä tauluille ja luoneet lumia.

Yksinäisyys on monen ikääntyvän suuri ongelma. Olemme nähneet tärkeäksi sen, että me kohtaamme ihmiset ja meillä on aikaa keskustella heidän kanssaan. Meillä ei ole kiire. Moni mummo ja pappa on ollut meitä odottamassa kahvin kanssa. Me saadaan käydä elämänsasioita läpi ihan rauhassa. Se työ tulee tehtyä siinä sitten samalla. Olen huomannut, että ihmisten kohtaaminen on usein merkittävämpää kuin itse aputyö, jota tehdään.

Me miehet haluamme viedä Kristuksen sanomaa ihmisille kohtaamisen kautta. Vaikka uskonasioista ei puhutakaan, niin omalla kohtaamisella, olemuksella ja auttamisella voi vaikuttaa.

Vierailut palvelutaloissa

Tuon vielä yhden työmuodon, joka meillä Lahden kristillisillä eläkeläisillä on, vanhainkoti- ja palvelutalovierailut. Esimerkiksi meitä on muutama mies sitoutunut käymään Lahdessa olevassa Lehtiojan palvelutalossa. Siellä meillä kokoontuu palvelutalon asukkaista koostuva Miesten klubi -ryhmä. Me kokoонnumme joka toinen viikko, ja mukana on ollut palvelutalosta keskimäärin 8–10 miestä. Meitä Kristillisistä eläkeläisistä on mukana kerrallaan 2–3 miestä

keskustelija ohjaamassa. Me juodaan palvelutalon tarjoamat kahvit, jonka jälkeen olemme yrittäneet koota ohjelmaan aivojumbppaa kevyen visailun muodossa.

Keskusteluissa olemme käyneet läpi eri elämän vaiheita, sodista autoihin, moottoripyöriin ja nuoruuden rakastumisiin sekä perheiden perustamiseen. Tämäkin toiminta on antanut meille vetäjille varmaan enemmän kuin mitä olemme pystyneet mukana oleville asukkaille tarjoamaan. Jo pelkästään näiden miesten ikääntymisen tuoma elämäkokemus herättää paljon ajatuksia. Lisäksi

ainakin minä, kun itsekin ikääntyy, olen joutunut miettimään ikääntymisestä johtuvia elämän muutoksia.

Vapaaehtoistyö on tekijälleen antoisaa. Se lisää tekijälleen mielen virkeyttä ja tuo iloa ja mielekkyyttä elämään. Tarvetta vapaaehtoistyölle on. Esimerkiksi eri seurakunnat ja yhdistykset etsivät jatkuvasti vapaaehtoistyön tekijöitä eri tehtäviin.

Seppo Malinen

Lahden Kristilliset Eläkeläiset,
sihteeri
puh. 041 503 2023
sj.malinen@gmail.com

Anne Aila-Nikula

Vapaaehtoistoiminta antaa keskustelujen vetäjille varmaan jopa enemmän kuin mukana oleville palvelutalojen asukkaille, miesten ryhmässä mietitään.

Toimintamme Lehtiojan palvelukeskuksen ulkoiluttajina

Kymmenkunta vuotta sitten katelimme vähän ihmetellen, kun 60-luvulla valmistunutta Kilpiäisten vanhainkotia purettiin. Jäljelle jäi vain kasa betonimurskaa. Viitisen vuotta sitten paikalle valmistui uuden upean palvelukeskuksen ensimmäinen vaihe. Uusi talo sai varsin innokkaita toimijoita. Asukastoiminnan ohjaaja **Anne Ala-Nikula** tajusi jo silloin sen, että asukkaiden viihtymiseen tarvitaan oman henkilökunnan lisäksi vapaaehtoistoimintaa. Hän otti yhteyttä Marian Kamarin **Mervi Rossiin**, joka kyseli Liikunnan Ystävilta mahdollisuutta toimia palvelutalossa. Melkein naapureina asia tuntui meistä tosi hyvältä, ja sovimme jokaviikkoisesta ulkoiluttamisesta maanantaiaamuisin.

Asukkaat ovat varsin eri kuntoisia. Muutama kykenee kulkemaan ilman apuvälineitä, mutta usemman apuna on mainio rollaattori. Osalle pyörätuoli on jo välttämätön. Kesustelut ulkoilun aikana kulkevat laidasta laitaan. Kaikki ovat kuitenkin

tyytyväisiä päästessään välillä ulkoilemaan, viihtyisistä sisätiloista huolimatta.

Asukkaista henkii monista koloituksista ja vaivoista huolimatta positiivinen tyytyväisyys palvelutaloon. Hoitajat ovat mukavia ja ymmärtäviä, ruoastakaan ei ole pahemmin valittamista. Virikkeitä löytyy leppoisaa oloa talon ohjelmasta melkein jokaiselle.

Toimintamme aikana asukkaiden kunto on keskimäärin selvästikin heikentynyt. Tämä asettaa tietysti hoitohenkilökunnalle lisää vaatimuksia.

Nyt on ollut hurjia juttuja vanhusen kohteluista palvelutaloissa, mutta kun maanantaiaamuna katsoo Lehtiojan viikko-ohjelmaa, tajuuaa, että täällä tehdään todella paljon asukkaiden ja heidän viihtyvyytensä eteen. Tuntuu hyvältä olla mukana auttamassa ulkoilussa ja kaikissa mahdollisissa ulkoilutapahtumissa.

Kalevi ja Martti

Anne Ala-Nikula

Anne Ala-Nikula

Anne Ala-Nikula

Näkövammaiset mummot

näyttämässä diakonialle uutta suuntaa

Ikääntyneen väestön määrä kasvaa tulevaisuudessa rajusti. Tällä hetkellä maassamme on lähes 150 000 yli 85-vuotiasta. Neljäkymmentä vuotta eteenpäin ja lukumäärä kasvaa reilusti. Silloin heitä on maassamme lähes 400 000. Vanhusdiakonian kysyntä kasvaa siis rajusti.

Näkö on yksi voimakkaimmin vanhuksen toimintakykyyn vaikuttava tekijä. Ikääntyneiden yleisimpään silmäsairauteen, kuivaan silmänpohjanrappeumaan, ei edelleenkään ole hoitoa. Vanhusten määrän kasvaessa myös vanhusten näkövammaisuus on yhä tavallisempi ilmiö.

Näkymätön näkövamma

Näkövammaisten määrä on tällä hetkellä noin 55 000. Heidän lisäksi 173 000 kärsii toimintakykyä rajoittavasta silmäsairaudesta, mutta näkövammaisuuden raja ei ole vielä ylittynyt. Yhteensä on kyse 228 000 henkilöstä. Tulevaisuudessa luvut tulevat kasvamaan.

Näkövammaisuus ei ole samaa kuin sokeus. Monilla vammautuneilla on eriasteisesti hahmotusnäköä, mutta esimerkiksi tekstien lukeminen tavallisilla silmälasilla on muuttunut mahdottomaksi. Sivullinen ei ehkä kuitenkaan huomaa näön rajoituksia. Näkövammaisella on harvoin valkoista keppiä tai opaskoira.

Älkkäät eivät usein itsekään miellä olevansa näkövammaisia. Silmäsairaudet, jotka johtavat näkövammautumiseen, eivät kuulu normaaliin ikääntymiseen. Vanhukset itse ja sivullisetkin usein kuittaavat heikon näön vanhuuden oireina, vaikka näkövamma rajoittaisi merkittäväällä tavalla elämää. Tähän olisi syytä kiinnittää huomiota, jotta arjesta selviytyminen olisi mahdollista.

Näkövamma ja masennus

Vuonna 2015 julkaistu suomalainen tutkimus paljasti 40–49-vuotiaiden sokeiden miesten ja 80–89-vuotiaiden heikkonäköisten naisten kohonneet itsemurhaluvut.

Aarne Laaksonen

Suurten ikäluokkien vanhetessa myös heikkonäköisten seurakuntalaisten osuus kasvaa. Miten heidät otetaan huomioon työtä suunniteltaessa?

Tutkin älkkäiden naisten ryhmää laadullisella haastattelulla. Halusin tietää, mitkä tekijät kuormittavat ja kannattelevat heidän elämäänsä. Näkövammaisten keskusliitto julkaisee tänä vuonna tutkimukseni *Näkö menee, mitä jää? Yli 80-vuotiaiden näkövammautuneiden naisten kokemuksia elämää kuormittavista ja kannattelevista tekijöistä.*

Tutkimustulosten mukaan näkövamma haittaa arjesta selviytymistä. Kun tulevaisuudessa vanhusten määrä tulee

kasvamaan, tähän on kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota. Vanhuksille on kyettävä takaamaan riittävä apu, vammaispalvelut ja tiedon saanti yhteiskunnan palveluista. Näkövammaiset mummit eivät etsi tietoa kunnan verkkosivuilta.

Näön heikentyminen ei ainoastaan vaikeuta konkreettisia arjen toimintoja, vaan kiertyy myös psyykkiseksi ongelmaksi, joiden olemassaolosta kohonneet itsemurhaluvut puhuvat kovaa kieltään. Kun sairaus etenee, ”odotat hämäryyttä, pahimmassa tapauksessa pimeyttä”, eräs haastateltava kuvasi muutuskriisiään.

Kuormittavat ja kannattelevat tekijät

Näön menetys johtaa itsenäisen liikumiskyvyn menetykseen ja ihmissuhteiden heikkenemiseen. Kyvyttömyys selviytyä arjen askareista tuo kokemuksen alempiarvoisuudesta muihin ihmisiin nähden. Erityisesti kyvyttömyys käyttää tietotekniikkaa synnytti tätä kokemusta. ”Me ihmiset jakaudutaan kylmästi kahteen leiriin, me vanhenevat ja sitten nää nuoret, ne elää tässä tietokonemaailmassa”, totesi yksi haastateltavista.

Mitä sitten kuormien vastapainoksi? Haastateltavat mainitsivat jäljelle jääneen näön antaman tuen. Pelkän hahmonäönkin avulla oli mahdollista liikkuu tuttuja reittejä, joskin muutostyöt kulkuväylillä johtivat pahimmillaan vaaratilanteisiin. Liikunta mainittiinkin tärkeänä tukea antavana tekijänä. Se toi myös mielen hyvinvointia, samoin kuin hyvät muistot.

Erilainen sosiaalisen ympäristön ja yhteiskunnan tuki auttoi eteenpäin sekä konkreettisesti että henkisesti. Varsinkin suhteet lapsiin ja lapsenlapsiin osoittautuivat tärkeiksi. Myös hengellisyys tuli vahvasti esiin. Seurakunnan ja näkövammaisyhdistysten toiminta sekä vapaaehtoisystävän apu olivat tärkeitä tiedon saamisen, sosiaalisten yhteyksien ja hengellisyuden kannalta.

Aarne Laaksonen

Avustaja mahdollistaa heikkonäköisten retket luontoon, pois kodin neljän seinän sisältä.

Masentuminen – itsemurhasta puhumattakaan – ei ole suoraviivainen seuraus näkövammasta tai elämä näkövammaisten tekijöiden määrästä. Masennusta aiheuttaa kannattelevien tekijöiden vähäisyys suhteessa kuormittavien tekijöiden määrään ja laatuun. Kun sairaudelle ei voi mitään, tilannetta voi tasapainottaa etsimällä kannattelevia tekijöitä.

Diakonian uusi suunta?

Seurakunnat ovat viimeisen 10 vuoden ajan lopettaneet rutkasti näkövammaistyön erityisvirkoja. Onko niin, että sokeiden määrän vähennyttä ajateltiin, että kirkon näkövammaistyölle ei ole enää tarvetta? Minne unohtuivat heikkonäköiset? Oliko aika perustaa kirkkoon asian tuntijatryöryhmä, joka käsittelee näköongelmaisten ja näkövammaisten kysymyksiä.

Näköongelmaisten vanhusten määrä tulee kasvamaan. Se tulee ottaa huomioon sekä yhteiskunnan palveluiden että diakonian tulevaisuuden suuntaviivojen hahmottelussa.

Viimeistään 1990-luvun lamavuosina diakonia avautui vahvasti työikäisten suuntaan. Seuraava suunnanmuutos on jo näkyvissä.

Tulevaisuudessa vanhusdiakonia saattaa palata aiempaa suurempaan rooliin. Näkövammaiset ovat silloin hyvin tavallinen kysymys. Mitä tämä tarkoittaa esimerkiksi henkitoreissaan olevan diakonissakoulutuksen kannalta? Onko sairaan- ja terveydenhuollon osaamisella taas tilausta, vaikka sen luultiin muuttuneen tarpeettomaksi?

Diakonian tehtävänä on tukea ihmistä kokonaisvaltaisesti. Samalla se voi toimia sananviejänä yhteiskunnan muiden tukipalveluiden suuntaan. Kirkon omaleimaisinta aluetta on hengellisyys, joka sekin tukee kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tämän viestin vieminen voisi olla kirkon erityinen missio, muitakaan puolita unohtamatta.

Tarja Huttunen

diakonissa, psykoterapeutti
Näkövammaistyö/ Espoon seurakuntayhtymä

Att arbeta som diakonissa i en skärgårdsförsamling

För mig som är uppvuxen i skärgården, känns det naturligt att arbeta i en skärgårdsförsamling. Jag växte upp i Inö skärgårdsförsamling, där min far var anställd som kantor. Det gjorde att det blev naturligt för mig att delta i församlingsaktiviteterna redan som barn.

Min far sade till oss barn, jag hade en yngre bror, att då brödet för vår familj kommer från kyrkan, vill han att hans barn deltar i gudstjänsten. Det blev en naturlig del av mitt liv att vara med också i övriga aktiviteter som ordnades inom församlingen där barn kunde vara närvarande. Min far sökte kantorstjänsten i Nagu skärgårdsförsamling, så det blev flyttning dit då jag var fyllda sju år. Mitt deltagande i församlingsevenemangen

fortsatte. Där hölls församlingens barntimme på lördagarna i prästgården som motsvarade söndagsskola, där vi deltog med min bror. Då vi blev äldre kunde vi delta i läger som Prosteriet i Borgå Stift ordnade under sommaren och delta i höstdagar för ungdom som ordnades i Svenskfinland under hösten. Jag deltog också i församlingens kyrkokör under min fars ledning där också min mor var med och sjöng.

Ett yrke inom kyrkan

Som sagt, det blev en naturlig del av mitt liv att vara engagerad inom församlingen, vilket ledde till att insikten om att också arbeta inom församlingen mognade fram då det gällde mina framtidsplaner. Jag ville utbilda mig till ett yrke inom kyrkan, i vilket jag kunde hjälpa människor och tjäna Gud. Så mognade också insikten fram, att det var diakonissa jag ville utbilda mig till.

Efter att jag gått klart Samskolan i Pargas, fortsatte jag att utbilda mig i Lärkkulla Folkakademi, där det fanns en förberedande diakonisslinje för dem som ville utbilda sig till diakonissa. Då det inte passade att direkt därefter fortsätta att studera i Diakonissanstalten i Helsingfors, utbildade jag mig först till sjukskötare som var grundutbildningen för en diakonissa. Efter detta arbetade jag som sjukskötare många år innan jag fortsatte att utbilda mig till diakonissa. Utbildningen av diakonissor slutade i Diakonissanstalten, och på svenskt håll kunde man enbart utbilda sig till diakon. Därför sökte jag in till Diak-Amattikorkeakoulu, där jag fick min utbildning som diakonissa.

Min första tjänst som diakonissa hade jag i Korpo skärgårdsförsamling. På den tiden skötte diakonissan också förutom diakoniarbetet barn- och ungdomsverksamheten i församlingen. Jag höll söndagsskola och juniorklubb, samt ledde en ungdomskör. På den tiden var också dia-

konissan engagerad i sjukvården och t.o.m. dejourerade vissa veckoslut inom hälsovården ifall det hände olycksfall. Men sedan Folkhälsolagen trädde i kraft föll sjukvårdsarbetet bort från diakonissans uppgifter.

Hålla reda på färjornas tidtabeller

För tillfället arbetar jag som diakonissa i Houtskärs kapellförsamling och trivs med mitt arbete. Houtskärs kapellförsamling hör till Västabolands församling som är en samfällighet till vilken det hör fem skärgårdsförsamlingar. Det speciella för mig med att arbeta i Houtskär är, att min far var hemma ifrån en by i Houtskär som heter Björkö. I den byn vistades jag mycket som barn och ungdom under somrarna. Så på grund av det är jag från tidigare bekant med bygden, vilket har varit en fördel i mitt arbete.

Visst skiljer det sig en hel del att arbeta i en skärgårdsförsamling jämfört med att arbeta i en stadsförsamling. Avstånden är längre då man skall göra besök i de olika byarna, och det går färjor mellan byarna som gör att man måste hålla reda på tidtabellen vilka tider de kör för att inte bli kvar på stranden. Men man vänjer sig, och det är också vackert och en förmån att få röra sig i naturen, förutom då det stormar vilket händer emellanåt.

Vi är betydligt färre anställda, så det betyder att det kräver mera samarbete om någon av oss inte är på plats av någon orsak. Då hjälps vi åt och vikarierar varandra. För

tillfället är vi tre anställda i Houtskärs kapellförsamling, en kaplan, en diakonissa och en församlingsmästare. Egen kantor har vi inte, utan vi delar på kantorerna som är anställda i samfällighetens övriga kapellförsamlingar. Vi har heller inte en egen ungdomsarbetsledare, utan delar på en som är anställd för samtliga skärgårdsförsamlingar. Hon kommer en dag i veckan och håller en barnklubb för skolbarn från årskurs 1–6. Församlingssekreterare har vi heller inte, utan den tjänsten finns i Pargas.

Missionen är nära mitt hjärta

Mitt eget arbete som diakonissa är omväxlande, då jag förutom hembesök också är involverad i andakts- och samtalsgrupper tillsammans med kaplanen, en svensk och en finsk grupp. Grupperna samlas i prästgårdens sal. Den svenska varannan vecka och den finska varannan vecka. Förutom dessa håller jag också en andakts- och samtalsgrupp i äldreboendet Fridhem.

Vi har också en Missionsbodsverksamhet på Houtskär som jag med hjälp av frivilliga medarbetare håller öppen under sommarmånaderna och några helger under hösten. Intäkterna som kommer in skickas till Finska Missionssällskapet för att stöda hjälpverksamheten för Massajerna i Tanzania. Vi har också ordnat missionslunch för att få in intäkter till Finska Missionssällskapets missionsarbete.

Vi skall också i april detta år ordna GA-ansvars lunch vars intäkter i år bland annat används för att hjälpa ungdomar som annars inte skulle ha möjlighet att gå i skola och utbilda sig. Jag är mycket glad över de frivilliga medarbetarna som gör det möjligt att hålla verksamheten i Missionsboden i gång. Houtskärborna och också sommargäster hämtar kläder, skor, hushållsartiklar och husgeråd, böcker och leksaker som vi kan

sälja till förmån för missionen. Det är ett meningsfullt arbete, att stöda folkgrupper som har det sämre ställt än vi har det i Finland, så de har möjlighet till utbildning och får den hjälp de behöver i form av förnödenheter av olika slag.

Förmedla tro, hopp och kärlek

Att arbeta inom diakonin är också ett uppsökande arbete. Många församlingsbor känner sig ensamma och värdesätter att få besök. Många har svårt att själva ta initiativ till att ta kontakt, och behöver hjälp för att komma ut för att träffa andra. Trots att människorna i skärgården känner bättre till än i staden, hur det står till med grannen, finns det ensamhet också i en skärgårdsförsamling. Då det gäller åldringsboendet, får man märka att ensamheten gör sig påmind också där.

Då det gäller den ekonomiska hjälpen församlingen har att erbjuda har behovet inte varit stort i Houtskärs kapellförsamling. På det området ser situationen bättre ut än i städerna, där behovet då det gäller det ekonomiska har ökat.

Att få arbeta som diakonissa är ett meningsfullt och viktigt arbete inom församlingsverksamheten. Inom församlingen har vi möjlighet att förmedla tro, hopp och kärlek till våra medmänniskor som grundar sig på Bibelns ord. Speciellt i våra dagar då världsbilden är orolig, och mörker och ondska ökar, är det en tillgång att i sitt arbete kunna förmedla en trygghet genom det budskap som evangeliet ger. Jag är tacksam och glad att äga en tro som ger möjlighet till detta. Att ytterligare ha möjlighet att vara ett redskap i Herrens tjänst för sina medmänniskor känns verkligen betydelsefullt.

Wiveca Eklund

diakonissa i Houtskärs kapellförsamling

Kidutettujen ja sota- traumatisoituneiden tukena

Helsingin Diakonissalaitoksen Psykotraumatologian keskuksen kohderyhmä on poikkeuksellisen vaativa. Psykiatrinen poliklinikka hoitaa kidutettuja ja sotatraumatisoituneita aikuisia, nuoria sekä heidän perheitään. Sen osaamisen skaala on maassamme laajin.

Keskuksen toiminta käynnistyi vuonna 1993 Kidutettujen kuntoutuskeskuksen nimellä.

– Työskentelemme edelleen myös kidutettujen auttamiseksi. Sen lisäksi hoidamme sotatraumatisoituneita sekä toimimme lasten ja heidän perheidensä kanssa, kertoo Psykotraumatologian keskuksen johtaja **Mika Paasolainen**.

Suurin osa kiintiöpakolaisia

Kidutettujen auttaminen vaatii erikoissairaanhoidotasoisen yksikön, josta löytyy monenlaista asiantunte-
musta.

– On mahdotonta luoda kyseistä osaamista jokaiseen kuntaan osaksi mielenterveyspalveluita. Keskitetty malli takaakin kidutetuille parhaan hoidon, Paasolainen toteaa.

Valtaosa Psykotraumatologian keskuksen potilaista on kiintiöpakolaisia.

– He saapuvat usein Kongon, Syyrian ja Afganistanin kaltaisista maista, joissa esiintyy kaikkein eniten kidutusta ja inhimillistä hättää.

Tilanne voi olla vaikkapa sellainen, jossa perheen isä on kuollut ja äiti on lapsikatraansa kanssa päätynyt pakolaisleirille.

– Sieltä heidät sitten valitaan kiintiöpakolaisina Suomeen. Taustalla voi olla vaikka minkälaisia tapahtumia, jotka aiheuttavat traumoja.

Moniammatillisuus vahvuutena

Psykotraumatologian keskuksen lasten ja nuorten traumoihin erikoistunut työryhmä on maamme ainoa.

Mikäli esimerkiksi terveydenhoitajat, opettajat tai sosiaalityöntekijät huomaavat lapsella tai nuorella oireilua, niin he ovat keskuksen yhteydessä.

– Tarvittaessa henkilö tulee sitten meille arviointiin.

Moniammatillisessa tiimissä eri alojen asiantuntijat pohtivat jatkotoimia. Mukana on muun muassa fysiologia toimintaterapeutteja, psykologeja, psykiatreja, sairaanhoitajia ja sosiaalityöntekijöitä.

– Käytettävät hoitomenetelmät riippuvat aina lapsen tai nuoren iästä. Emmekä hoida ihmisessä vain yhtä asiaa vaan katsomme hänen tilannettaan aina kokonaisuutena, Paasolainen korostaa.

Osaamista Suomessa riittää

Tarpeen mukaan Psykotraumatologian keskuksen asiantuntijat tekevät myös kotikäyntejä.

– Näin voimme perehtyä perheen arkeen, jossa saattaa ilmetä salaisuuksiakin. Suojellakseen lapsiaan vanhemmat eivät ehkä ole halunneet kertoa heille kaikkea, mitä on tapahtunut.

Mika Paasolaisen mielestä maamme sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla on laadukkaan koulutuksensa ansiosta hyvät valmiudet työskennellä kidutettujen ja sotatraumoista kärsivien kanssa.

– Psykotraumatologian keskuksen tehtävä on kertoa näille työntekijöille perustietoa traumoista ja niiden tunnistamisesta. Ammattilaiset ovat usein vähän epävarmoja siitä, onko heillä tässä asiassa riittävästi osaamista. Vastaan aina, että kyllä on.

Turvassa traumat nousevat esille

Turvapaikanhakijoiden määrä lisääntyi vuonna 2015 Suomessakin huomattavasti. Tässä ryhmässä on vähemmän kidutettuja, mutta konflikteissa traumatisoituneita löytyy joukosta varsin paljon.

Kotimaan ohella traumoja on voinut syntyä myös pitkän pakomatkan aikana. Erityisen haavoittuvia ovat Mika Paasolaisen mukaan yksin pakoon lähteneet nuoret.

–Salakuljettajien parissa on voinut tapahtua uhkailua, väkivaltaa ja raiskauksia. Olen aikaisemmin työskennellyt myös vastaanottokeskuksissa. Siellä huomasi kovia kokoneiden nuorten huonovointisuuden.

Psykotraumatologian keskuksen johtaja huomauttaa, että vielä varsinaisen pakomatkan aikana traumat eivät useinkaan pääse esille. Silloin tärkeintä on vain selviytyä vaarallisesta tilanteesta.

– Mutta kun on päästy turvalliseen paikkaan, niin oireita voi alkaa nousta pintaan. Useimmiten esiintyy nukkumishäiriöitä, masennusta ja ahdistuneisuutta. Traumatisoitu-

Mika Paasolainen kaipasi Psykotraumatologian keskukselle pysyvämpää rahoitusmallia. Nyt toiminta pohjautuu suurelta osin hankerahoitukseen.

neen on vaikea luottaa kehenkään ja hän saattaa olla hyvin vetäytyvä.

Elämä jatkuu

Menneitä asioita ei saa tapahtumatomaksi, mutta ihmistä voidaan auttaa käsittelemään vaikeita traumoja.

– Pyrimme antamaan potilaillemme toivoa ja erilaisia keinoja päästä eteenpäin. Silloin vaikeatkaan menneisyyden asiat eivät enää hallitse mieltä vaan niiden kanssa pystyy elämään, Mika Paasolainen pohtii.

Joskus hyvin arkisiakin asioita

voidaan joutua harjoittelemaan uudelleen.

– Esimerkiksi vesikidutuksen kohteeksi joutunut saattaa kammoksuu uimista.

Yksi mahdollinen pelkoa aiheuttava asia on hälytysajoneuvon ääni tai virkapukuisen poliisin näkeminen.

–Se voi ikävällä tavalla muistuttaa oman kotimaan viranomaisista. Monissa maailman maissa juuri poliisi on ollut osallisena pahoinpitelyissä ja kidutuksissa, Paasolainen toteaa.

Vesa Keinonen

Raha-asianeuvonta Rari Helsingissä

Elokuussa 2015 Helsingin seurakuntien lehdessä palvelukseen haettiin järkeviä rahankäyttäjiä. Pätevydeksi riitti, että oma talous on kunnossa ja vuorovaikutus ihmisten kanssa sujuu. Diakoniatyö haki jutussa vapaaehtoisia neuvoja uuteen Raha-asianeuvonta Rariin, jossa autetaan taloudellisesti vaikeissa tilanteissa olevia diakonian asiakkaita. Ilmoittautumisia tehtävään saatiin niin, etteivät kaikki halukkaat mahtuneet koulutukseen. Nyt Rarissa toimii noin 80 vapaaehtoista, jotka neuvovat kaikkia helsinkiläisiä.

Vapaaehtoiset ovat niin oman taloutensa seuraamisesta kiinnostuneita eri alojen ihmisiä kuin talousalan ammattilaisiakin. Suurelta vapaaehtoisten joukolta löytyy yhteensä mahtavaa osaamista monenlaisiin omaan talouteen kuin siihen läheisesti liittyviin eri kysymyksiin.

Ennen kuin vapaaehtoinen voi aloittaa, hänet haastatellaan, koulutetaan yhdessä yhteistyökumppaneiden

den kanssa ja hän allekirjoittaa vaihtolopimuksen. Koulutuksen aluksi käydään lävitse seurakunnan vapaaehtoisuuden ja Rarin periaatteet, joihin vapaaehtoinen myös sitoutuu.

Vapaaehtoiset lisäävät osaamista ja resurssia

Vapaaehtoisille järjestetään lisäkoulutusta ja yhteisiä työnohjauksellisia tapaamisia.

Rarissa vapaaehtoiset neuvovat pääasiassa diakonian asiakkaita oman talouden haasteissa. Jokaista asiakasta neuvoo vapaaehtoispari, joka tapaa asiakasta noin tunnin ajan, yhteensä 2–5 kertaa muutaman viikon välein.

Neuvonnassa tehdään asiakkaan oman talouden tilannetta näkyväksi. Tapaamisissa keskitytään asiakkaan talouteen, mutta koska kenenkään talous ei ole irrallaan muusta elämästä, neuvojat kuulevat laajasti asiakkaiden elämästä. Tapaamisissa on kuitenkin oleellista katsoa taloustilanteesta eteenpäin ja luoda toivoa tilanteeseen.

Rarissa voidaan esimerkiksi avata laskuja, selvittää velkoja, opetella

omien tulojen ja menojen seuraamista, hankkia tarvittavia asiakirjoja mahdollisia järjestelyitä varten tai pohtia yhdessä, miten erilaiset asiakkaan päätökset vaikuttavat hänen talouteensa.

Neuvonta ei yleensä lisää asiakkaan käytettävissä olevaa rahamäärää, mutta jo todellinen tieto omasta taloudesta ja oman toiminnan vaikutuksesta siihen auttaa.

Elämän hallinta paranee

Diakin opinnäytetyössä asiakkaat kokivat Rari neuvonnan lisänneen taloudellisen osaamisen lisäksi myös hyvinvointia. Asiakkaat kertoivat mm. saaneensa toivoa tulevaisuuteen ja kokivat elämän hallinnan sekä sosiaalisten suhteiden parantuneen.

Päätökset omaan talouteen liittyen tekee aina asiakas itse. Mahdolliset taloudelliset avustuspäätökset taas tehdään aina diakoniatyössä. Näin neuvojat ja asiakas voivat kohdata hyvin tasavertaisina keskustelukumppaneina. Toisinaan tämä on merkinnyt sitä, että vapaaehtoisille on kerrottu enemmän asioita kuin diakoniatyöntekijälle.

Vapaaehtoiset kirjoittavat neuvonnasta raportin, joka toimitetaan asiakkaan lähettäneelle diakoniatyöntekijälle. Diakoniatyöntekijä voi tarvittaessa myös tavata ja tukea asiakasta muilla elämänalueilla neuvonnan aikana.

Kaikkia diakonian asiakkaita ei voi lähettää Raha-asianeuvontaan. Jos asiakkaalla on akuutti mielenterveyden tai päihdeongelma, hänellä ei ole voimavaroja tai kykyä pohtia omaa talouttaan. Vapaaehtoisten turvallisuuden vuoksi neuvontaan ei saa lähettää asiakkaita, jotka ovat joskus

käyttäytyneet aggressiivisesti. Diakoniatyöntekijän on myös kyettävä kuvaamaan vapaaehtoisille, mitä neuvonnalta odotetaan tai mihin muutokseen on tarve. Asiakkaalla on aina vastuu omasta taloudestaan ja sen päätöksistä, joten oleellista onnistumisen kannalta on, että asiakas itse on halukas saamaan neuvontaa.

Toimintaa kehitetään edelleen

Rari neuvontaa annetaan 4 pisteessä eri puolilla Helsinkiä. Lisäksi järjestetään pop up -neuvontaa ilman ajanvarausta. Helsinki on jaettu neljään alueeseen, joilla on omat Rari koordinaattorit, jotka vastaavat alueen ajanvarauksista ja vapaaehtoisista. Lisäksi yhteisten palveluiden Rari koordinaattorin tehtävänä on Rari toiminnan kehittäminen yhdessä alueiden koordinaattoreiden ja vapaaehtoisten kanssa.

Rari toiminta kiinnostaa myös Helsingin ulkopuolella. Rari toiminta on jo aloitettu Porvoossa, ja Espoossa on koulutettu vapaaehtoisia neuvoja. Pohdintoja ja avauksia on parhailaan menossa myös muualla Suomessa. Vapaaehtoisten antamaa neuvontaa raha-asioihin löytyy myös Tampereelta, josta pohja Rarin luomiseen saatiin.

Ole rohkeasti yhteydessä, niin mietitään yhdessä Raha-asianeuvonta Rarin soveltamista teille.

Ilman mahtavia vapaaehtoisia Raria ei olisi.

Soile Niemi

Rari koordinaattori,
Yhteinen diakonia
Helsingin seurakunnat

Jane, jalkautuva neuvonta -hanke

Jane on Helsingin kaupungin koordinoima, EU:n Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston tukema hanke, jossa Töölön seurakunta on osatoteuttajana yhteistyössä SPR:n Länsi-Helsingin osaston kanssa. Hanke kestää 2020 helmikuun loppuun saakka. Muita hankekumppaneita ovat Monik ry sekä Loisto ry.

Jane-hankkeen yleistavoitteena on luoda toiminta-alusta, jossa eri toimijoiden välisessä yhteistyössä kehitetään monipuolista neuvontapalvelua ja tuetaan kotoutumista vertaistuen avulla sekä ryhmä- että yksilötasolla. Hankkeen

päämääränä on kehittää kaupungin ja järjestöjen välistä yhteistyötä ja luoda eri toimijoiden kanssa yhdessä uudenlainen kotoutumista edistävä toimintamuoto, joka soveltuu valtakunnalliseksi malliksi.

Edistetään kirkon toimintakulttuurin muutoslinjauksia

Töölön seurakunnan toiminnan tavoitteena Jane-hankkeessa on maahanmuuttajien hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy Länsi-Helsingin alueella. Toiminnan kohderyhmänä ovat kolmansista maista Hel-

sinkiin asettautuneet henkilöt, kuten ikäihmiset ja kotiäidit, joilla on riski jäädä ”kotiensa vangeiksi” kontaktien ja kielitaidon puuttumisen takia. Kohderyhmään kuuluvien henkilöiden yksinäisyyttä pyritään vähentämään kehittämällä uudenlaista vertaistukea, joka toteutuu yhteistyönä kantaväestön edustajien ja kauemmin Suomessa asuneiden, jo kotoutuneiden maahanmuuttajien kanssa.

Hanke kehittää Länsi-Helsingin alueella maahanmuuttajien kotouttamista tukevaa toimintaa, ja samalla hanke synnyttää asukkaiden välisiä verkostoja ja kannustaa seurakunnan ja SPR Länsi-Helsingin vapaaehtoisia yhteiseen toimintaan.

Jane-hankkeen toiminta on suoraan kirkon työ- ja elinkeinoministeriön kumppanuusohjelmassa antaman lupauksen mukaista käytännön työtä, joka edistää hyvää sosiaalista elämää kehittämällä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Hanke edustaa uutta yhteistyön mallia, jossa kaupunki, järjestö ja seurakunta yhdistävät voimansa alueensa maahanmuuttajien ja kantaväestön yhteistoiminnan kehittämiseen. Toimintaa ohjaa Länsi-Helsinkiin asettuneiden maahanmuuttajien tarve, ja kehittämisidean toteutus tapahtuu yhteistyössä Töölön seurakunnan, Helsingin kaupungin ja SPR:n kanssa; myös muiden järjestöjen kanssa verkostoituminen on keskeisessä asemassa hankkeen onnistumisen kannalta.

Tavoitteiden toteuttaminen

Helsingin kaupungilla on maahanmuuttajia tukevaa ja opastavaa toimintaa runsaasti Itä-Helsingin alueella, mutta koska maahanmuuttajien määrä on myös Länsi-Helsingin alueella jatkuvasti lisääntynyt ja tulee ennusteiden mukaan edelleen kasvamaan, niin kotouttamista tukevien toimintamallien tarve myös läntisessä kaupungissa on selvästi identifoitu. Esimerkiksi Pikku Huopalahden ja Pitäjänmäen alueilla asuu runsaasti eritaustaisia maahanmuuttajia, joiden aktiivinen osallistuminen kotouttamista tukevaan vapaaehtoistoimintaan on yksi hankkeen tavoitteista.

Verkostoituminen

Hankkeen alussa toiminta keskittyi alueen muiden toimijoiden kanssa verkostoitumiseen ja tärkeiden kontaktien luomiseen. Verkostoituminen on onnistunut hyvin, Jane-hankeella/Töölön seurakunnalla on edustus alueen monissa erilaisissa verkostoissa.

Monikulttuurinen kielikahvila

Keväällä 2018 perustettiin Pikku Huopalahden monikulttuurinen kielikahvila. Kielikahvilassa maahanmuuttajat voivat harjoitella suomen kieltä vapaaehtoisten suomalaisten kanssa rennosti jutellen kerran viikossa. Kahvilassa on käynyt puolen vuoden aikana lähes 300 maa-

hanmuuttajaa, ja monista vierailijoista on tullut ryhmän vakioasiakkaita. Kahvilatoiminta on mahdollistanut hyvien kontaktien luomisen, ja useimmat kävijät ovat säännöllisten tapaamisten myötä löytäneet uusia ystäviä ja saaneet itselleen mielekästä tekemistä kodin ulkopuolella.

Arjen apu

Pikku Huopalahden on perustettu myös ns. Helppi-ryhmä, jossa maahanmuuttajat voivat vapaaehtoisten tuella harjoitella suomen kieltä, tehdä kotiläksyjä tai selvittää erilaisia arkielämää askarruttavia asioita. Ryhmässä käy kaiken ikäisiä maahanmuuttajia; koululaiset kaipaavat tukea kotitehtävien tekemisessä ja aikuiset kaipaavat neuvoa esim. koulutuspaikan hakemisessa. Helppi-ryhmän tapaamisissa on tarkoitus järjestää myös erilaisia teematapahtumia, joihin kutsutaan eri toimialojen asiantuntijoita kertomaan palveluistaan. Ryhmässä vakiuisesti käyvät maahanmuuttajat kokevat saavansa vertaistukea moniin mieltä askarruttaviin asioihin ja ovat iloisia saadessaan mahdollisuuden tutustua myös suomalaisiin ihmisiin.

Naisten liikuntaryhmä

Liikunnan merkitys kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisessa on kiistaton. Maahanmuuttajanaisten osallistuminen järjestettyihin liikuntaryhmiin on kuitenkin vähäistä, tämä selittyy ainakin osittain uskonnollisilla ja kulttuurisilla tekijöillä. Pikku Huopalahden kielikahvilan asiakkaiden, pääasiassa somalitaustaisten naisten, aloitteesta perustettiin naisille tarkoitettu liikuntaryhmä. Ryhmää vetää äitiysliikuntaan erikoistunut ohjaaja, ja tunnilla saa ottaa lapset mukaan. Jumppaan osallistuu säännöllisesti sekä maahanmuuttajia että myös suomalaisia äitejä vauvojensa kanssa.

Suomalaisten keskuudessa vapaaehtoistoiminta on hyvin tunnettua ja halukkuus osallistua mm. maahanmuuttajien kotoutumista tukevaan toimintaan on voimakkaasti kasvanut viime vuosina. Maahanmuuttajien keskuudessa vapaaehtoistoiminta suomalaisten organisaatioiden kautta on kuitenkin vielä melko vierasta. Hankkeen yhtenä tavoitteena on tavoittaa maahanmuuttajia ja tutustuttaa heidät suomalaiseen vapaaehtoistoimintaan. Tämä olisi myös osa maahanmuuttajien integroitumista uuteen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Hanke tuo eri tahojen edustajille kokemuksen yhteistyöstä yhteisen haasteen parissa ja siten vahvistaa verkostoja, toistemme tunnettuutta ja luottamusta.

Lea Pylkkänen

hankekoordinaattori
Töölön seurakunta

Operaatio Ruokakassi auttaa tehokkaasti

Hieman Turun keskustan ulkopuolella sijaitsevassa entisessä tehdaskiinteistössä käy vilskke. Kuorma-autosta puretaan elintarvikkeita varastoon. Sieltä ne lähtevät edelleen eri kohteisiin. Operaatio Ruokakassi on vuodesta 2008 jakanut ilmaiseksi ruokaa Turussa ja sen ympäristössä.

Aluksi Operaatio Ruokakassissa oli mukana kymmenkunta ruoka-aputyötä tekevää seurakuntaa ja järjestöä.

– Keskeinen idea perustamisessa oli se, että haluttiin toimija, joka ottaisi ruuanjakelusta kokonaisvastuun. Aikaisemmin kaikki tahot olivat toimineet erikseen. Jokaisella myös oli omat kuljetusjärjestelmänsä ja pakkastilansa. Se oli tehotonta ja kallista, sanoo Operaatio Ruokakassi

ry:n toiminnanjohtaja **Jari Niemelä**.

Nyt Operaatio Ruokakassi on laajentunut merkittäväksi maakunnalliseksi toimijaksi. Yhdistyksessä on mukana 37 varsinaissuomalaista seurakuntaa tai yhdistystä.

– Viime vuonna jaoimme noin 187 000 ruokakassia. **Maria Ohisalon** ja **Juho Saaren** vuonna 2014 aiheesta julkaiseman tutkimuksen mukaan avunsaajat arvioivat ruoka-

Vesa Keinonen

Toiminnanjohtaja Jari Niemelä on huolissaan köyhien määrän lisääntymisestä. Asia näkyy selvästi Operaatio Ruokakassin työssäkin.

kassin arvoksi keskimäärin 27 euroa. Näin meidän avustustyömme laskennallinen arvo voi olla jopa hieman yli viisi miljoonaa euroa, Niemelä arvioi.

Opillisista kysymyksistä ei väitellä

Mukaan Operaatio Ruokakassiin pääsee, kun hyväksyy yhdistyksen kristillisyyteen pohjautuvat arvot ja säännöt. Luterilaisten seurakuntien ohella yhteistyössä on mukana myös vapaita seurakuntia.

– Käytännön toiminnassamme opillisilla kysymyksillä ei ole mitään merkitystä. Emme väittele keskenämme esimerkiksi jostakin kastekysymyksestä, Niemelä huomauttaa.

Toiminnanjohtaja arvelee Operaatio Ruokakassin yhdeksi vahvuudeksi selkeän fokuoitoimisen konkreettiseen auttamistyöhön.

– Ihmisillä on halu tehdä hyvää ja keskuudessamme on paljon niitä, jotka eivät oikein pysy yhteiskunnassa mukana. Meidän toiminnassamme nämä asiat yhdistyvät.

Operaatio Ruokakassilla on muutama palkattu työntekijä, mutta laajaa ruoka-apua pyörittämään se ei millään riitä.

– Toimintamme mahdollistuu noin 600 vapaaehtoisen voimin. Lisäksi meillä työskentelee jatkuvasti muun muassa palkkatukityöllistettyjä sekä työkokeilijoita.

Luotettava yhteistyökumppani

Operaatio Ruokakassi ei itse jaa ruokaa vaan toimii enemmänkin logistiikasta vastaavana tahona. Ruuanjakelusta huolehtivat keskusjärjestöön jäseninä kuuluvat seurakunnat ja yhdistykset.

– Meille on vuosien mittaan syntynyt erinomaiset kontaktit maahan-tuojiin ja kaupan keskusliikkeisiin. Haemme omalla kuorma-autollamme elintarvikkeita 1–2 kertaa viikos-

sa myös pääkaupunkiseudulta, jossa suuret maahantuojat sijaitsevat.

Yhteistyö Turun Osuuskaupan kanssa on erityisen laajaa. Yli 50 kyseiseen ketjuun kuuluvaa kaupaa lahjoittaa tavaraa Operaatio Ruokakassille.

– Uskon, että vuosien aikana syntynyt hyvä maineemme vaikuttaa asiaan.

Luottamusta lisää se, että Operaatio Ruokakassin saama lahjoitustavara ei koskaan päädy minnekään myyntiin.

– Kaikki saamamme lahjoitukset välitetään apua tarvitseville.

Diakoniatyötä eri näkökulmasta

Operaatio Ruokakassi on laajentanut toimintaansa myös perinteisen ruuanjakelun ulkopuolelle. Yhdistys kehittää ruoka-avun toimintamalleja sekä antaa kohderyhmälleen erilaista neuvontaa.

– Työntekijämme täyttävät ihmisten toimeentulotukihakemuksia ja muita papereita. Tarvittaessa voimme mennä mukaan viranomaiskäynnille.

Operaatio Ruokakassi on runsaasti tekemisissä yhdistyksessä mukana olevien seurakuntien diakoniatyön kanssa.

– Onhan meidänkin toimintamme diakonista työtä. Uskon, että seurakunnatkin arvostavat työtämme yhä enemmän.

Jari Niemelä näkee kuitenkin oman organisaationsa toimivan hieman eri näkökulmasta kuin seurakuntien diakoniatyön.

– Siellä asiakkaaksi tullaan useimmiten yksi ihminen kerrallaan. Häntä maassamme on kuitenkin niin paljon, että tarvitaan myös suurille massoille suunnattua avustustyötä. Siksi Operaatio Ruokakassin kaltaisille toimijoille on tarvetta.

Köyhyydestä täytyy kertoa

Toiminnanjohtaja Jari Niemelä seuraa aitiopaikalta köyhyyttä ja sen li-

www.operatio ruokakassi.com

säätymistä. Hänen mielestään ilmiö on edelleenkin hieman katveessa ja sitä tulee määrätietoisesti tehdä näkyväksi.

– Mitä enemmän päättäjillä on tietoa, sitä paremmin he pystyvät tekemään oikeita päätöksiä. Onneksi ainakin meillä Varsinais-Suomessa on herätty asiaan. Operaatio Ruokakassin toimintaan on tutustunut vieraista ministeritasolta lähtien.

Erityisen iloinen Niemelä on Operaatio Ruokakassin vuosittain järjestämästä joulunvietosta. Viimeksi siihen osallistui Logomo-kulttuurikeskuksessa yli 1300 henkilöä.

– Saimme puhujaksi Turun kaupunginjohtaja **Minna Arven**. Hän lupasi tulla paikalle ensi juhlaammekin.

Vesa Keinonen

Samalla sopalla seurakuntatalolla käy kuukausittain yli 400 ruokailijaa.

Yhdessä katettu

Yhdessä katettu on järvenpäälainen yhteistyöverkosto, joka kehittää toimintatapoja yhteisöllisyyden ja työelämäosallisuuden lisäämiseksi. Sitä toteutetaan järjestämällä kaikille avoimia yhteisöllisiä ruokailuja, joissa hyödynnetään sopimus Kumppaneiden lahjoittamaa ruokaa.

Logistiikka ja varastointi toteutetaan vastuullisesti yhteistyössä verkoston toimijoiden kanssa. Mukana verkostossa on kolmannen sektorin edustajia, seurakunnat, Järvenpään kaupunki, Keusote (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä) sekä paikallisia yrityksiä. Kauppojen ja elintarviketeollisuuden lahjoittama ruoka mahdollistaa mielekkäitä työtehtäviä mm. ruoan kuljetuksen ja varastoinnin sekä tiedotuksen ja ruokailujen järjestämisen parissa.

Yhdessä katettu -verkostolla on ruokaterminaali, johon varastoidaan keskitetysti lahjoitusruokaa. Verkoston toimijat valmistavat ruoasta aterioita, joita tarjoillaan yhteisöllisissä ruokailuissa. Erilaisten ihmisten kohtaamiset yhteisöllisissä tilaisuuksissa vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Moniammatillinen yhteistyö ja osallistumi-

nen kansalaistoimintaan lisäävät työelämävalmiuksia. Myös itse ruoka on myös suuri ilon ja nautinnon lähde, ei hallävaliä-tuote. Ravitseva ruoka on hyvinvoinnin ja terveyden perusta.

Yhteiset arvot ja tavoitteet

Yhteiset arvot ja tavoitteet ovat toiminnan peruskivi. Arvotyöskentely aloitettiin osallistumalla yhteisövalmennukseen, jossa tehtiin pohjatyötä yhteisille arvoille. Tämän jälkeen työskentely jatkui, ja lopputuloksena eri taustoista tuleville toimijoille syntyivät yhteisesti hyväksyttävät arvot Yhdessä katettu -toiminnalle. Arvot auttavat rajaamisessa ja oikean suunnan määrittelyssä. Ne suuntaavat kohti toiminnan tavoitteita ja ovat päätöksen- teon apuvälineenä ja tukena. Yhteisten arvojen jakaminen vahvistaa eri toimijoiden yhteenkuuluvuutta. Arvot ovat:

1. Yhteisöllisyys ja osallisuus kuuluvat kaikille.
2. Riskejä välttämällä, safkaa säästämällä, ympäristöä ajatellen.
3. Anna ruualle arvo.

Yhteisvastuukeräyksen (2018) Järvenpään seurakunnan oma osuus 5800 € kohdennettiin Yhdessä katettu -hankkeen toimintaan. Varat kohdennettiin mm. termolaatikoihin, joilla ruokavaraston ruokia kuljetetaan, ja toiminnasta tiedottamiseen.

Helmikuussa kävijäennätys yli 300 ruokailijaa

Järvenpään seurakunta on yksi aktiivisista toimijoista. Kävijöistä osa on lapsiperheitä, osa pariskuntia ja osa yksin ruokailuun tulevia. Haastattelujen mukaan seurakuntakeskuksen soppalounaalla kävijät olivat saaneet tiedon tapahtumasta toisilta ruokailussa käyneiltä, seurakunnan ilmoituksista lehdissä, netissä tai toimintaesitteistä. Puskaradion tärkeys oli merkittävä. Ruokailussa voi tavata seurakunnan työntekijöitä joko ruokailemassa tai avustamassa ruokailijoita lautasten kuljetuksessa ja muissa tehtävissä. Ruokaa on tarjolla kaksi kertaa kuussa torstaisin klo 11–12.30. Maksu on vapaaehtoinen. Yhdessä katetun ruokavarastosta saatuja ruokia on jaettu keittolounaiden yhteydessä.

Ruokavarastosta saatuja ruokia tarjotaan seurakunnan eri tilaisuuksissa mm. Jampan aamukaffeilla, käsityöpiirissä ja kansainvälisessä olohuoneessa.

Seurakunnan kirpputorin autolla noudetaan torstaisin sovituista kaupoista ruokavarastolle ruuat. Näin kuljetusvuorot kauppiailta varastolle on vuoropäivinä jaettu eri toimijoille. Tilaisuuksia, joissa ruokia on tarjottu seurakunnassa vuoden 2018 aikana, on ollut n. 70 ja osallistujia niissä 5200.

Myllyniemen perheelle valmis maittava ruoka on virkistävä hengähdys hetki arjen rutiineihin. Tarjolla ollut kookoskanakeitto maistui niin lapsille, vanhemmille kun mummullekin.

– Ruokailutilaan olisi vielä kiva saada lasten nurkkaus. Siellä lapset voisivat pelata pelejä, piirtää ja lukea kirjoja sillä aikaa, kun vanhemmat syövät, Myllyniemet ideoivat.

Vähennämme haitallisia ilmastovaikutuksia

Ravinnon ja ruokaketjun osuus kaiken kulutuksemme ympäristövaikutuksista on merkittävä, jopa 40 %.

Kari J. Hietala

Lisätietoa Yhdessä katettu -verkoston toiminnasta löydät <http://yhdessakatettu.fi/>.

Marja Kosonen
diakonian asiantuntija
Järvenpään seurakunta

– Tietoa lapsiperheille tulla Kirkonmäelle ”Samalle Sopalle” kannattaa kertoa, Myllyniemen perhe kannustaa.

Verkoston ruokailuja on järjestetty jo vuoden ajan Järvenpään seurakunnassa

Muistikummi-webinaari tuo muistiasian kaikkien asiaksi

Muistikummit kuuluvat maailmanlaajuiseen Dementia Friends -liikkeeseen, joka on saanut alkunsa Englannista. Tämä on kaikkien aikojen suurin ponnistus sen saavuttamiseksi, että mielikuvat ja käsitykset muistisairauksista muuttuvat ja niihin liittyvät leimat pyyhitään pois.

Muistiliitto aloitti syyskuussa 2018 muistikummitoiminnan, jonka muistikummituokioista on valmistunut jo yli 6000 suomalaista muistikummi. Maailmalla muistikummeja on jo 16 miljoonaa 35 maassa ja 5 maanosassa.

Muistikummituokiossa on tavoitteena herätellä ihmisten ajatuksia, puhetta ja toimintaa muistiystävällisemmiksi, jotta voisimme kohdata muistisairaita ihmisiä ja heidän läheisiään paremmin. Muistikummit saavat tuokiossa uuden kansalaistaidon. He oppivat muistisairauksista viisi tärkeää asiaa sekä sitoutuvat tekemään muistiystävällisiä tekoja, kuten ”Kohtaan muistisairaana ihmisen tasavertaisena ihmisenä” tai ”Lupaamalla kärsivällisempi muistisairasta puolisoani kohtaan.”

Muistikummituokioita pidetään myös Muistiliiton järjestäminä webinaareina. Näistä verkossa järjestettävistä tilaisuuksista on valmistunut jo 60 muistikummi. Webinaari mahdollistaa osallistumisen sellaisille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuut-

ta osallistua paikan päällä järjestettävään tilaisuuteen tai joille ei löydy sopivaa tilaisuutta lähialueelta. Uusia muistikummeja on tätä kautta saatu myös seurakuntien työntekijöistä. Heiltä saadun palautteen mukaan webinaari omalta työkoneltä on mahdollistanut uuden oppimisen ilman ylimääräistä matkustamista ja taloudellisia kuluja. Moni seurakunnan työntekijä kohtaa omassa työssään muistisairaita sekä erityisesti heidän läheisiään, ja muistikummius on auttanut heitä jäsentämään jo tuttua asiaa ja helpottamaan kohtaamisia.

Alkuvuodesta 2019 muistikummiksi valmistui Hartolasta Tainiovirran seurakunnan diakonissa **Kirsi Männistö**. Hän totesi, että tämä oli erittäin helppo tapa osallistua tärkeän asian kuulemiseen. Webinaarisissa käytiin mukavan interaktiivisella tavalla läpi tärkeitä asioita muistisairauksista ja muistisairaana kohtaamisesta. ”Tämän tuokion avulla oli helppo päästä osaksi muistisairaana maailmaa”, sanoo Kirsi Männistö. Tilaisuudessa opittuja asioita hän on hyödyntänyt erityisesti muistisairaana läheisiä kohdatessaan. Webinaarin tekninen toteutus oli hänen mielestään helppoa ja webinaarin pitäjän, Muistiliiton suunnittelijan **Päiviikki Paakkasen** kiiretön ja miellyttävä puheäänä tekivät tuokiosta erittäin positiivisen kokemuksen. Osallistuminen webinaariin ei vaadi mitään lisälaitteita eikä ennalta osattavaa tietoa. ”Suosittelen tilaisuutta kaikille,

Kirsi Männistö

Muistikummi Kirsi Männistön mielestä webinaari antoi lisätietoa muistisairauksista ja muistisairaana kohtaamisesta.

se oli hyvin valaiseva kokemus yleisesti ottaen raskaan aiheen parissa”, totesi Kirsi kysyttäessä hänen kokemuksiaan.

Kaisa Kauhanen
suunnittelija, Muistiliitto ry

Muistiliitto järjestää webinaareja kuukausittain. Kevätkauden viimainen webinaari pidetään tiistaina 4.6. klo 10-11. Tervetuloa! Ilmoittautumishojeet ja tietoa muusta Muistikummeihin liittyvästä muistikummit.fi sivustolta.

Mitä on diakonia maailman onnellisimmassa kaupungissa?

Maailman onnellisin maa. Sen onnellisin ja rikkain kaupunki, Kauniainen. Keskimääräiset eläkkeetkin 3000 euroa kuussa. Mitä ihmettä diakoniatyö voi olla sellaisessa paikassa? Otetaan selvää.

Mutta sitä ennen kerrotaan, että tätä kirjoittaa Kauniaisten suomalaisen seurakunnan pastori. Olen ollut täällä töissä nyt puolitoista vuotta. Itsekin mietin etukäteen, että minkälaista meno mahtaa olla tuossa onnelassa.

Nopeasti hoksasin, että mielikuvat ovat erilaisia kuin todellisuus. Kauniaisissa asuu toki hyvin toimeentu-

leviä ihmisiä. Perittyä rahaa voi kaidehtia, mutta ansaittua ei. Menestys vaatii tavatonta panostusta, uhrauksia ja luopumista omasta ajasta ja vapauksista. En olisi itse valmis antamaan työlleni niin paljon kuin olen nähnyt monen tekevän.

Kaikki eivät ole rikkaita, jotkut vain

Suurin osa kauniaislaisista ei kuitenkaan ole erityisen rikkaita, vaan runsas varallisuus kasautuu harvoille.

Katsotaan tarkemmin lukuja. Ihmisten keskimääräinen vuositulo täällä on noin 65 000 euroa, kun koko Suomessa se on vajaa 30 000 eu-

roa. Tulojen korkea keskiarvo ei kuitenkaan merkitse, että lähes kaikkien palkat ovat suuria.

Keskiarvo nousee korkealle, koska Kauniaisissa asuu jonkin verran melko hyvin tienavia ja runsas kourallinen erittäin varakkaita. Tähän pullean tilipussin huippukärkeen ei kuitenkaan kuulu kovin suurta joukkoa. Heidän huimat tulonsa nostavat kuitenkin kaikkien yhteistä keskiarvoa, niin että syntyy perspektiiviharha yleisestä korkeasta tulotasosta.

Oikeampi kuva kaupungin koko väestöstä syntyy mediaanin kautta. Kauniaislaisten vuositulon mediaani on noin 34 000 euroa, mikä tarkoittaa, että puolet ihmisistä tienaa alle

Marjut Hentunen

tuon summan ja puolet yli sen (koko suomessa mediaani on noin 10 000 euroa vähemmän).

Näin ollen yli puolet kauniaislaisista ansaitsee vähemmän kuin kirkon diakoniatyöntekijä. Tähän joukkoon mahtuu paljon hyvinkin pienituloisia ihmisiä ja kotitalouksia. Kaikki eivät siis ole rikkaita vauraassa kaupungissa, jotkut vain.

Senkin opin nopeasti uutena papina, että Kauniaisissa eletään samanlaista elämää kuin muualla pääkaupunkiseudulla. Samat ongelmat riepottelevat ihmisiä ulkoisesta asemasta riippumatta. Nuorten kipupisteet ja haasteet ovat samat tai jopa kovemmatkin kuin muualla. Ja täälläkin on ihmisiä, jotka kamppailevat toimeentulon rajamailla.

Diakoniatyön numeroita

Siksi Kauniaisissa tarvitaan myös kirkon diakoniatyötä. Mutta minkälaisista? Kysytään suomenkielisen seurakunnan diakonissa **Pirjo Luomalta**. Aloitetaan numeroista.

Kauniaisten reilusta 9 500 asukkaasta 4 200 kuuluu suomenkieliseen seurakuntaan ja 2 600 ruotsinkieliseen. Yhtymän suomenkielisellä puolella on noin 1,2 diakonian virkaa. Pirjo Luoma vastaa yleisestä diakoniasta ja kansainvälisestä työstä. Nuorisodiakoni puolestaan tekee nuorisotyön ohella siivun sekä yleistä että nuorisodiakoniaa.

Ruotsinkielisellä puolella virkoja on 1,5. Seurakunta rahoittaa yhden viran ja puolikas tulee lahjoituksena eräältä yksityiseltä firmalta, joka näin haluaa osoittaa kiitollisuutta menestyksestään ja osallistua yhteisen hyvän tekemiseen.

Köyhät teillä on luonanne kaikkialla

Pirjo Luoma kohtaa työssään monenlaisten ongelmien kanssa painivia ihmisiä. Asunnottomuus on yleinen kipukohta pääkaupunkiseudulla. Kauniaisissa se on helpottunut aika paljon, kun vuokra-asuntoja on nykyään enemmän kuin ennen. Mutta

vaikka olisi katto päällä, kaikkien tulot eivät riitä vuokran maksamiseen.

Erityisen vaikeassa tilanteessa ovat työttömät ja yksinhuoltajat. Ihmiset yrittävät kyllä loppuun asti maksaa vuokransa, mutta kun vaikeudet kasaantuvat, joku päivä ihminen väsyä niin, ettei enää jaksa avata laskuja ja muistutuksia. Siitä alkaa kierre, joka tuo lopulta seurakuntaan pyytämään avustusta.

Jeesuksen sana ”köyhät teillä on luonanne aina” pätee myös Suomen rikkaimpaan kaupunkiin. Täälläkään kaikkien tulot eivät riitä tavalliseen elämään. Kauniaisissa onkin vaikeampi olla köyhä kuin jossakin muualla, koska toimeentulon kanssa kamppaileva kokee olevansa niin erilainen kuin muut. Niinpä omaa huono-osaisuutta pyritään salaamaan kaikin tavoin, joskaan pienellä paikakunnalla ei ole niin helppoa piiloutua joukkoon.

Aina akateemisesti koulutetutkaan eivät saa töitä, syystä tai toisesta. Menestys koulussa ei jatku työelämässä. Taloudelliseen ahdinkoon joudutaan

myös yllättävien asumiskulujen kuten putkiremontin takia. Joskus seurakunta auttaa asunnon vaihtamiseen liittyvissä ongelmissa.

Diakoniatyöntekijä kohtaa yksinhuoltajien monet pulmat. Yhden tulon pitäisi riittää kahdelle tai useammalle. Lisäksi kaikki päätökset on tehtävä yksin, kun ei ole kumppania rinnalla. Silloin tarvitaan kuuntelijaa ja joskus hyviä neuvojakin. Myös parisuhdeongelmiin haetaan apua seurakunnalta, sen tuki kun on ilmaista ja luottamuksellista.

Suomalaiset päihteisä ja maahanmuuttajat kotoutumassa

Kuningas alkoholi hallitsee monien elämää Kauniaisissakin, joskaan se ei näy selvästi katukuvissa vaan ongelma kätkeytyy kodin yksityisyyteen. Sama pätee huumeisiin. Erityisesti nuorten kokeilut vievät joskus syvenevään kierteeseen, jonka katkeamiseen tarvitaan ammatillista interventiota.

Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat muodostavat oman asiakasryhmänsä. Joskus seurakunta tukee perheenyhdistämisprojektia taloudellisesti. Perheenjäsenten tuominen

Suomeen kun on yllättävän kallista.

Diakoniatyöntekijät osallistuvat maahanmuuttajille suunnattuun kansainväliseen olohuonetoimintaan yhdessä palvelujärjestö Granin lähiavun ja kaupungin sosiaalitoimen kanssa. Kokoontumisten sisältö tukee kotoutumista: juodaan kahvia, opetellaan suomea ja vaihdetaan kuulumisia.

Maahanmuuttajia käy myös seurakunnan omassa viikoittaisessa maanantaikahvilassa ja sunnuntain jumalanpalveluksissa. Seurakuntaneuvostoonkin valittiin eräs turvapaikan saanut, joka on ollut Suomessa vasta vajaat kolme vuotta.

Iloista yhteisvastuuta

Pienen paikkakunnan yhteisvastuuhenki tuntuu edelleen Kauniaisissa, Pirjo Luoma kertoo iloiten. Ilman vapaaehtoisia diakonia ei olisi sitä mitä se on. Välillä joukkoon tulee uusia ihmisiä. Joku muuttaa paikkakunnalle ja toinen kutsuu hänet mukaan.

Erityisen mieluisana toimintana Pirjo Luoma mainitsee seurakunnan Martat ja Mariat -ryhmän. Reilun 20 puuhanaisen joukko kokoontuu keran kuussa leipomaan ja järjestämään myyjäisiä. Tulot ohjataan yh-

teisvastuuseen ja lähetystyöhön. Samalla keskustellaan aikuisten oikeasti jostakin päivän aiheesta.

Ryhmän kokoontumiset voimaannuttavat diakoniatyöntekijää itseäänkin. Vapaaehtoiset kun innostuvat kaikesta. Leivotaanko munkkeja? Se sopii! Kuka voisi pitää hartauden? Minä voin. Turhan kursailun sijaan ihmiset tarttuvat asioihin ja ryhtyvät tekemään. Ehkä tässä näkyy paikallisten hyvä itsetunto ja koulutustaso, Pirjo Luoma pohtii.

Yhteisvastuuta ei enää kerätä ovelta ovelle, vaan erilaisten tempausten muodossa. Martat ja Mariat, samoin kuin seurakunnan työntekijät vuorollaan, seisovat lippaiden kanssa kauppakeskuksen ovelta. Ihmiset näyttävät antavan avokätisesti, seteleitä enemmän kuin kolikoita.

Kaupungin sosiaalityön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä ja verkostot toimivat. Esimerkiksi kaupungin ja seurakuntien yhteinen mielenterveysryhmä kokoontuu seurakunnan tiloissa. Mielen hoitamiseen kuuluu myös sielun ruokkiminen: hartaus pidetään joka kerta. Omaishoitajien ryhmää seurakunta pyörittää yhdessä ruotsinkielisen seurakunnan ja Granin lähiavun kanssa.

Diakoniatyö Kauniaisissa näyttää siis melko samanlaiselta kuin muualakin. Resurssit ovat runsaammat, mutta työn ulkoinen muoto sama. Avustuksia, kuuntelua, kotikäyntejä, varainhankintaa, vapaaehtoistoimintaa, pienryhmiä ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Mikä sitten on Pirjo Luomalle erityisen mieluista työssä? Se jos on pysynyt auttamaan jotakuta ja viemään hänen asioitaan eteenpäin, hän kertoo. Ja monipuolisuus ja itsenäisyys. Ikäkin on tuonut uudenlaista syvyyttä. Elämäkokemus antaa eri tavalla taustatukea kuin nuorempana. Uskallaa kohdata ihmiset ihan oikeasti ja ottaa asiat sellaisina kuin ne ovat.

Kari Kuula

Marjut Hentunen

Haasteena kasvava ja monimuotoinen seurakunta

Terveisiä täältä Kuopiosta, vireästä ja nuorekkaasta, jolle suorastaan lapsekkaasta, Kallaveden seurakunnasta.

Alueemme

Alueellamme asuu n. 37 000 ihmistä, ja näin ollen olemme väestöltämme Kuopion suurin seurakunta. Kirkkomme jäseniä alueellamme asuvista on 72,5 %. Heistä n. 32 % on alaikäisiä. Puolet Kuopion rippikoululaisista asuu seurakuntamme alueella. Ikääntyneitä, yli 80-vuotiaita, väestöstämme on vain 3 %, vaikka vanhusten ja vammaisten hoivakoteja on alueellamme useita.

Seurakuntamme alue on suuri ja vaihteleva. Meillä on harvaan asuttua maaseutua ja hyvinkin tiiviisti rakennettua kerrostalo- ja omakotitalotaajamaa. Teemme siis sekä kaupunki- että maaseutudiakoniaa.

Haasteemme

Haasteenamme on koko ajan kasvava seurakunta. Täällä rakennetaan paljon. Samaan aikaan virkojamme vähennetään luonnollisen poistuman kautta. Tämä suuntaus on jatkunut meillä jo vuosia, ja olemme joutuneet tekemään arvovalintoja työssämme ja käymään läpi diakoniatyön työmuotoja ja sitä, mihin kunkin diakoniatyöntekijän työaika menee.

Joudumme miettimään ja arvioimaan: Mitkä ovat niitä asioita, joihin panostamme? Keitä varten teemme työtä? Mitä työllämme tavoitellaan ja onko nykyinen resurssien käyttö paras mahdollinen? Keitä ovat ne, jotka pärjäävät ilmeikkään tai ainakin kevyemmällä panostuksella? Kohdentuvatko eri työmuodot kaikkein huono-osaisimpiin tai niihin, joita eivät muut auta tai halua auttaa? Toinen näkökulma on, mitä lisäarvoa työ kaikkein eniten hädässä oleville tuottaa. Kokeeko ihminen saavansa apua? Tuleeko asiakas kuulluksi ja laaditaanko tavoite yhdessä hänen

kanssaan? Mistä me voimme luopua? Luopuminen on aina raskasta, mutta vaihtoehtoja ei tässä yhtälössä ole.

Haasteenamme on vanheneva ja osittain jo lähes slummiutuva etelä-kuopiolainen kerrostalotaajama. Kun vuokra-asuntoyhtiöiden strategiana on yrittää tarjota kullekin asukkaalle tarpeellisen kokoinen ja kukkarolle kohtuullinen asunto, ohjautuvat pähteidenkäyttäjät, nuorena eläköityneet, ym. ihmiset niihin sopivan pieniin ja edullisiin asuntoihin. Ja koska nämä asunnot löytyvät samoista taloista ja kortteleista, ei ole ihme, että syntyy ongelmallisia asuinyhteisöjä. Näissä ihmisten ongelmat tiivistyvät ja välillä hioutuvat niin timantinkoviksi, että niiden selvittelyyn eivät kerran eivätkä kahden tapaamiset riitä.

Emmekä voi haasteena unohtaa myöskään maaseutualueitamme, joissa mökkien vanhukset yhä asuvat keskellä koko ajan heikentyviä julkisia kulkuyhteyksiä ja palveluita. Välimatkat ovat pitkiä ja vievät oman aikansa työntekijän ajasta.

Ratkaisumme

Päätimme tehdä perustehtävämme mukaista työtä ja opettelimme sanomaan EI. Jaoimme työntekijöille selkeät vastuualueet. Näin emme kaikki ole hämmentämässä samaa soppaa, vaikka yhteistä työtä teemmekin. Vastuualueemme ovat osittain alueellisia, osittain sisällöllisiä. Pällekkäisyydet karsittiin ensimmäisenä pois seurakuntamme sisältä. Sen jälkeen katsoimme, mitä yhteiskunnan eri toimijat alueellamme tekevät ja totesimme, että voimme luopua esimerkiksi virkeiden eläkeläisten retkistä ja joistain ryhmistämme. Eläkeläisjärjestöt tekevät alueellamme ahkerasti omaa työtään. Meidän ei ole järkevää järjestää ns. kilpailevaa toimintaa. Eli työ, jota jokin muu toimija kiitettävästi alueellamme tekee, ei ole meidän ykkösprioriteettimme, eikä edes kakkonen. Teemme mielellämme

seurakuntien välistä yhteistyötä. Teemme myös työaloja läpäisevää työtä ja panostamme määrän sijasta laatuun.

Diakoniatyöntekijöitä meillä on seitsemän, joista kaksi tekee osakaista työtä. Yksi työntekijöistä on lähiesimies ja yksi tekee tiimimme sihteerin tehtäviä.

Taajama-alueen puhelinpäivystystehtävät on keskitetty yhdelle työntekijälle. Jokainen diakoniatyöntekijä laittaa sähköiseen kalenteriin vapaat asiakasaikansa, joita voidaan jakaa. Työntekijöiden aikaa vapautuu, kun kaikkien ei tarvitse vastailla ajanvarauspuheluihin. Asiakkaiden suuntaan on selkeää, kun on vain yksi numero, johon ottaa yhteyttä. Meillä on myös yhteinen yhteydenottosähköposti, jonka kautta voi aikoja pyytää. Välillä asiakkaat laittavat yhteydenotopyyntöjä diakoniatyömme facebook-sivun kautta. Karttulan ja Maa-ningan alueet ovat maaseutua, ja näiden alueiden työntekijöillä on päivytykset, jolloin heitä voi tulla tapaamaan ilman ajanvarausta. Heille voi myös soittaa suoraan ajanvarausasioissa.

Taajamassa tapaamme asiakkaitamme enimmäkseen diakoniatuomistoissa. Se on turvallisuuskysymys ja myös tekninen kysymys, jos asiakkaalla on toiveissa saada meiltä taloudellista avustusta. Maaseutualueillamme teemme edelleen paljon kotikäyntejä. Kulkemisongelmat haja-asutusalueilla ovat todellisia.

Karsintaa, yhteistyötä ja vapaaehtoistoimintaa

Tekemämme taustatutkimuksen pohjalta olemme karsineet diakoniatyön leirejä, retkiä ja ryhmiä. Leirit vievät runsaasti työvoimaa ja retket rahaa. Kumpaakin on säästettävä. Ryhmiimme olemme etsineet vapaaehtoisia vertaisohjaajia. Työntekijäveitoissakin ryhmissämme työparina on vapaaehtoinen. Taajama-alueella kokoontuvat mm. Senioripysäkki ja

Toiminnan miehet, joka toimii talokoilten esim. vähävaraisille muuttoja tai vaikka pilkkomalla ja pinoamalla yksinään asuvalle mökin mummulle puut liiteriin. Kesällä järjestämme retken niille lapsiperheasiakkaillemme, jotka eivät muuten pääsisi minnekään. Näin heidänkin lapsensa voivat syksyllä kertoa koulussa, että mekin kävimme Ähtärissä/Powerparkissa/Särkäniemessä, tms. Tänä vuonna olemme ensimmäistä kertaa järjestämässä asiakasperheillemme leiriä yhteistyössä Lomaliiton kanssa. Se tulee maksamaan meille matkakulut ja yhden työntekijän työajan.

Yhteisöllisyyttä tarjoaa kolmesti viikossa Petosella kokoontuva Pulinapaja, joka toimii suurelta osin yhdessä tehden ja vapaaehtoisvoimin. Pulinapajassa käyvät kuukausittain myös aikuissosiaalityön edustaja ja Kelan pop up -piste, jossa asiakkaamme voivat henkilökohtaisesti hoitaa asioitaan. Pulinapajassa voi myös lukea päivän lehden, käyttää tietokoneita ja vaikka lyhentää housujen lahkeet siksak-pisteessä. Joka aamu on tarjolla aamupalaa vapaaehtoista maksua vastaan, tiistaisin puuroa ja kerran kuukaudessa on keittöpäivä.

Luovuttamatonta työtä

Se, mistä emme ole valmiita luopumaan, on henkilökohtainen, kasvo- tusten tehtävä työ. Päivystyspuheli- meemme tulevista puheluista 99 % koskee mahdollisuutta päästä keskustelemaan diakoniatyöntekijän kanssa kahden kesken erilaisista elämän haasteista. Ajatteleme, että diakonia lähtee alttarilta ja että kirkkomme ensisijainen tehtävä on pitää esillä evankeliumia. Vanha resepti, soppaa, saippuaa ja sielunhoitoa, on hyvin toimiva ja lähimmäistä kunnioittava tapa toimia tämänkin päivän haasteiden edessä.

Maarit Kirkinen
Kirsti Makkonen

Kuopion Kallaveden seurakunta

Musiikki voimaannuttaa seurakuntatyössä

Musiikin vaikuttaa ihmisiin voimakkaasti. Voimme esimerkiksi rentoutua tai piristyä musiikin avulla. Musiikki puhuttelee myös ihmisen hengellisyyttä. Moni on saanut kokemuksen pyhästä musiikin äärellä.

Tilastojen valossa kirkon musiikkitilaisuuksiin osallistuvien ihmisten määrä on kasvussa. Kuuntelemisen lisäksi monet ihmiset ovat toteuttamassa kirkoissa soivaa musiikkia: Musiikkityön vapaaehtoiset ovat seurakuntien vapaaehtoistoiminnan suurin osallistujajoukko, sillä noin 50 000 suomalaista osallistuu seurakunnan musiikkitoimintaan esimerkiksi kirkkokuorolaisena.

Seurakuntien musiikkitoimijat tuovat väriä jumalanpalveluksiin, ovat aktiivisia seurakuntatoimijoita ja levittävät evankeliumia musiikilla. Musiikkitoiminnan kautta he antavat paljon, mutta myös saavat paljon. Tiedetään, että musiikkiharrastajat ovat keskimäärin muita terveempiä ja onnellisempia. Pitkäaikainen musiikkiharrastus vaikuttaa tutkitusti aivojen toimintaan ja rakenteeseen.

Kuorolaulu on parasta lääkettä yksinäisyyteen

Jos haluat auttaa yksinäistä, älä perusta yksinäisten kerhoa. Perusta kuoro. Tampereen yliopiston sosiaali- ja terveystieteiden professori Juho Saari

Tutkimusten mukaan joka viides suomalainen kokee itsensä yksinäiseksi. Diakoniatyössä yritetään löytää näitä yksinäisiä, luoda heille turvaa ja verkostoja elämään. Mihin ”yksinäinen” sitten ohjataan kohtaamaan toisia ihmisiä?

Kirkko kohtaa seurakuntatoimintaan satunnaisemmin osallistuvia ihmisiä hyvin esimerkiksi iltapäivä- ja perhekerhoissa, rippikoulussa sekä kaste-, vihki- ja siunaustilaisuuksien äärellä. Monet kokevat yhteisöllisyyttä saman elämäntilanteen jakavien kanssa, mutta mitä tapahtuu esimerkiksi sen jälkeen, kun perhekerhossa käyneet vanhemmat palaavat työarkeen, onko heille kotikirkossaan

sopivaa mahdollisuutta kokea yhteisöllisyyttä?

Olin lapseni päiväkerhon joulujuhlissa seurakuntatalolla kolme vuotta sitten ja taisin olla suurin piirtein ainoa äiti, joka lauloi siellä innokkaasti. Kanttori veti hihasta, että hei, tule mukaa kirkkokuoroon. Hyvältähän se tuntui. Nykyinen kirkkokuorolainen Kuopiosta

Musiikin hyvää tekevät vaikutukset korostuvat yhteismusiisoinnissa, esimerkiksi kuorolaulussa. Suurissa seurakunnissa täytyisi pitää huolta siitä, että kaiken ikäisille ja kaiken tasoisille musisoijille on osallistumismahdollisuuksia. Tarvitaan lasten, nuorten, perheiden, aikuisten ja vanhusten toimintaa. Tarvitaan matalan kynnyksen porukoita ja vaativampia ryhmiä. Pienemmissä seurakunnissa yhteistyö on tärkeää. Jos meillä ei ole nyt nuorisokuoroa, ohjataan lapsikuoron varttuneet laulajat naapuriseurakunnan puolelle. Jos meillä on kamarikuorossa riittävästi sopraanoja, tiedetäänhan heti, mihin seudun kokoonpanoon tämän laulajan läsnäolo olisi lahja. Tärkeintä on, että kenellekään ei sanota ei.

Seurakunnan ammattilaisten välistä yhteistyötä tarvitaan siinä, että seurakuntalaisia osataan ohjata muista toimintamuodoista musiikkitoimintaan ja päinvastoin. Monesti raja musiikkityön ja muiden toimintamuotojen välillä on häilyvä, ja hyvä niin. Kanttorin lisäksi saattaa esimerkiksi nuorisotyöntekijä johtaa gospelkuoroa, pappi bänditoimintaa, lastenohjaaja muskaria ja diakoni varttuneiden lauluryhmää.

Musiikki luo tilan kohtaamiselle

Vanhainkotikäynneillä on riemukasta huomata, että lauluun tulee mukaan sellaisiakin henkilöitä, joiden ei päällisin puolin uskoisi olevan edes ”läsnä” hetkessä. Seurakunnan musiikkityön vapaaehtoinen, 71-v

Moni kanttori kokee, että hoivalaitoksissa asuvien ihmisten kohtaamista musiikin äärellä olisi tilausta tehdä loputtomasti. Kirkkomusiikkiliiton toteuttaman kyselyn perusteella seurakuntien musiikkitoiminta jalkautuu hoitolaitoksiin tyypillisesti kerran, pari kuussa. Noin 20 % liiton kyselyyn vastanneista seurakunnista toteuttaa musiikkitoimintaa laitoksissa runsaasti, vähintään viikoittain. Kirkkomusiikkiliiton seurakuntien musiikkitoimijoille kohdentamassa kyselyssä vain 8 % vastaajista koki, että oma seurakunta pystyy toteuttamaan musiikkitoimintaa hoitolaitoksissa riittävästi.

Kirkon työntekijöiden yhteistyöllä ja vapaaehtoisten kanssa toimien on mahdollista lisätä musiikin kautta syn-

Kirkkomusiikkiliitto

tyviä kohtaamisia hoivaympäristöissä. Musiikki voi luoda tilan kohtaamiselle jopa silloin, kun kontaktin saaminen toiseen tuntuu hyvin haastavalta. Joskus ihminen ei pysty nousemaan vuoteesta, ei ehkä avaamaan edes silmiään, mutta vuoteen vierellä laulettu laulu rakentaa yhteisen hetken, kohtaamisen.

Kirkkomusiikki turuille ja toreille

Musiikki tuo ihmisille mahdollisuuksia kohdata toisiaan yhteisen tekemisen äärellä ja pohtia hengellisiä asioita. Musiikki rikastaa seurakuntaelämää. Jumalanpalvelus on erilainen, kun mukana on esimerkiksi kirkkokuoro – kuulostaa se sitten taivaalliselta enkelikuorolta tai väräjävältä kansan ääneltä.

Kirkon musiikki on jotain, minkä kanssa kirkko voi mennä arkeen ihmisten keskelle, ”turuille ja toreille”. Kansallisena Kirkkomusiikin päivänä torstaina 19.9.2019 haastetaan ihmisiä ympäri maan viemään kirkkomusiikkia sinne missä ihmiset ovat: kauppakeskuksiin, kirjastoihin, markettien auloihin, huoltoasemille...

Kauppiat toivottivat tervetulleiksi ja pyydettiin laulamaan joululauluja joulun aikaan. Ensimmäiseen valtakunnalliseen Kirkkomusiikin päivään 19.9.2018 osallistunut kuorolainen

Jonna Aakkula

Kirjoittaja on Suomen Kirkkomusiikkiliiton toiminnanjohtaja ja selloa soittava kirkkomusiikkiharrastaja

Ukulele soi diakoniatyössä

Ukulele kasvattaa suosiotaan seurakuntatyön soittimena. Miten se taipuu diakoniatyöntekijän käyttöön?

Hakunilan seurakunnan vs. diakoniatyöntekijä **Mika Leppäaho** tuntee ukulelensoittotaidostaan. – Käytän ukulelea säestyssoittimena diakoniatyössä hartauksissa ja erilaisilla laitosvierailuilla.

– Kerran minut kutsuttiin ukuleleni kanssa päihdekuntoutujien leirille,

Sinikka Kurusaari

Diakoni Mika Leppäaho aloitti ukulelen soiton vuonna 2011 opettelemalla säestyksiä Nuoren seurakunnan veisukirjaan.

jotta voisin laulattaa veisuja iltanuotiolla, Leppäaho kertoo.

Helppo ja hilpeä soitin

– Ukulele on myös diakoniatyön soittimena helposti opittavissa, sanoo Haagan seurakunnan kanttori ja varhaisiän musiikkipedagogi **Hanna Autio**.

Vaikka aiempaa soittotaitoa ei olisikaan, moni ottaa ukulelen soitin haltuun ripeästi. Näin vakuuttavat sekä Leppäaho että Autio, jotka molemmat ovat ohjanneet kaikenikäisten ukulelekursseja seurakunnissa.

Ukulele on monen silmään jopa koominen ilmentys, kuten Autio sitä kuvaa. Jos kitara herättää kunnioitusta tai pelkoakin, ukulelea uskaltaa lähestyä.

– Ukulele tuo paljon iloa myös virrenveisuuseen, kertoo Leppäaho.

Toisaalta soitin ei iloluontoisuutensa vuoksi välttämättä sovi kaikkiin diakoniatyön tilanteisiin.

– Itse en ehkä käyttäisi ukulelea sururyhmässä, mutta kukin toki harkitsee itse, mikä on luontevaa. Kun soittimeen tottuu, aika moneen se sopii, Leppäaho toteaa.

Ukulele päästää ihmisten lähelle

Säestäjä ei haudaudu pienen ukulelen taakse, vaan pääsee toisten joukkoon.

– Esimerkiksi kehitysvammaisten ja lasten kanssa toimiessa olen koke-

nut läheisyyden tärkeäksi, kertoo Autio.

Ukulele helpottaa kohtaamisia myös henkisesti: se on uteliaisuutta herättävä jäänmurtaja.

– Ukulele näyttää minikitaralta ja herättää niin lasten kuin aikuistenkin huomion, kuvaa Leppäaho.

– Ihmiset kysyvät, mikä tuo on ja oppisinkohan minäkin sitä soittamaan, Autio jatkaa.

Paitsi säestyssoittimena ukulele toimii myös osallistajana ja yhdistäjänä. Aution mukaan pienen ukuleletyöpajan voisi järjestää halukkaille vaikka diakoniatyön säännöllisen ryhmätoiminnan yhteydessä. Edullisia ukuleleja voi hankkia seurakuntaan useampia ja tuoda halukkaille kokeiltaviksi. Ikean kassiin ukuleleja sopii kahdeksan.

– Ukulele on voimaannuttava soitin, koska jokainen aloittaa sen soittamisen samalta viivalta ja kukin saa kokemuksen siitä, että soittamista voi oppia ja olla osa porukkaa, Autio kehuu.

– Yhdessä soittamisessa on myös se hoitava puoli, että vaikka itse tiipahtaisi rytmistä, on aina kaveri, joka jatkaa.

Ukulele voi houkutella myös vapaaehtoistoimijaksi.

– Viime joulun alla kasasin porukan nuoria ja kävimme hoitokodissa ilahduttamassa vanhuksia joululauluilla. Mukana oli myös muutama ukulelea soittava nuori, kertoo Leppäaho.

Anne Yli-Ikkela

Lastenohjaaja Ulla Leivon ja kanttori Hanna Aution vetämille ukulelekursseille osallistuu teinejä vanhempiansa kanssa ja myös yli 80-vuotiaita.

Tartu ukuleleen rohkeasti!

Autio ja Leppäaho kannustavat diakoniatyöntekijöitä tutustumaan ukuleleen.

– Jos ei ole soittajataustaa, kannattaa käydä alkeiskurssi, minkä jälkeen voi jatkaa harjoittelua itsenäisesti, Autio kehottaa.

Seurakuntien lisäksi opetusta tarjoavat monet kansalaisopistot. Ukulelen soiton opettelua varten on useita hyviä kirjoja, ja myös internetistä löytyy opastusta. Autio pitää laadukaina rockway.fin opetusvideoita. Leppäaho kehuu Yousician-sovellusta, jota voi käyttää puhelimella, tabletilla tai tietokoneella. -- Ensi syksynä järjestetään Seurakuntaopiston Lapuan kampuksella myös Ukulele soimaan seurakunnassa -koulutus, Autio vinkkaa.

Mari Stenlund

Toimittaja testasi: Sujuvahkoa säestystä jopa kuukaudessa

Testi: Oppiiko taannoin kitaran soittoa hieman harjoitellut, mutta käytännössä soittotaidoton diakoni säestämään yhteislauluja ukulelella?

Menetelmä: Pääasiassa itsenäistä harjoittelua vähintään 10 minuuttia päivässä. Opastajana kitaransoittotaitoinen kanttori.

1. viikko

Hankinnat:

- konserttiukulele, jossa on sisäinen viritysmittari ja mahdollisuus yhdistää soitin kaiuttimeen
- Nyt taivaat avautuu -nuottivihko

Harjoittelu:

- ukulelen virittäminen
- soinnut D ja A7
- Ilta pimenee

Tunnelmat: ukulele herättää hilpeyttä samoin kuin se, että aion oppia sitä soittamaan.

2. viikko

Harjoittelu:

- soinnut Am, F, C, G, E7
- Sama taivas, Tuu mun vaimokseen, Kirkossa

Tunnelmat: lauluihin pääsee sen verran nopeasti kiinni, että harjoittelu vie mukanaan. Otteet tulevat luontevammiksi, vaikka soitto onkin hapuilevaa.

3. viikko

Harjoittelu:

- Vuorilaulu, Jumalan kämmenellä, Kuule Isä Taivaan; Silmäni aukaise, Jumalani; Suvivirsi, Jeesus sinä huomaat; Soi, virteni kiitosta Herran

Tunnelmat: Tämähän alkaa sujua. Säestän ensimmäistä kertaa pienpiirissä.

4. viikko

Harjoittelu:

- Soinnut: Dm, E7, Em7, C7, Hm7
- Lapsuuden usko, Swing low, Väsyneet maan, Isä jää meitä rakastamaan, Päivä vain, Sitkeä sydän

Tunnelmat: Hm7-sointu on vaikea, samoin nopeat sointuvaihdokset, mutta sujuvahkoa säestysmateriaaliakin löytyy jo erilaisiin seurakuntatyön tarpeisiin. Tästä on hyvä jatkaa!

Opinnäytetöistä näkökulmia diakoniatyöhön

Oman työn tutkiminen, työn arviointi sekä toimintamallien kokeilu ja kehittäminen ovat tärkeä osa asiantuntijatyötä. Omassa seurakunnassa toteutettua diakoniatyötä voi peilata myös siihen, mitä muualla on tehty tai kehitetty. Yksi mahdollisuus tähän on perehtyä diakonia-alan opiskelijoiden opinnäytetöihin.

Diakissa valmistuu vuosittain noin 60–80 diakonia-alaan liittyvää opinnäytetyötä. Opinnäytetyöt tehdään yhteistyössä työelämän kanssa ja niillä pyritään vastaamaan ajankohtaisiin työelämän tutkimus- ja kehittämistarpeisiin. Opinnäytetöiden tuloksia hyödyntävät eniten yhteistyöprosessissa mukana olevat työyhteisöt, mutta monet opinnäytetyöt tarjoavat myös laajemmin näkökulmia diakoniatyölle.

Valmistuneet opinnäytetyöt löytyvät sähköisestä theseus.fi-palvelusta. Mikäli seurakuntasi diakoniatyössä olisi tutkimus- tai kehittämistarpeita, voit olla yhteydessä Diakin lehtoreihin. Jatkossa opinnäytetöistä esitellään pieniä maistiaisia myös Diakonia-lehdessä. Tässä kolme esimerkkiä syksyllä 2018 valmistuneista opinnäytetöistä.

Erytisnuorisotyö on diakoniaa

Iro Kautosen ja Elisa Laitosen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä kartoitettiin

kirkon työntekijöiden käsityksiä erityisnuorisotyöstä ja nuorisodiakoniasta. Erytisnuorisotyössä kohdatujen nuorten vaikeudet liittyvät useimmiten elämänhallintaan, koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle jäämiseen, psyykkisiin sairauksiin tai päihdeongelmiin. Haasteet ovat samantapaisia kuin diakoniatyössä, mutta ne kohdataan nuorisotyön työskentelytavoilla ja menetelmillä.

Seurakunnissa ei välttämättä ole tunnistettu erityisnuorisotyön ja diakoniatyön välistä samankaltaisuutta eikä työalojen rajapintaan liittyviä yhteistyön mahdollisuuksia. Sen sijaan, että apua ja tukea tarvitseva nuori sijoitetaan tietyn työmuodon alle, voitaisiin yhteistyötä tiivistämällä ja syventämällä paremmin tukea ja ohjata nuorta hänen avuntarpeestaan lähtien. Yhteistyö voisi esimerkiksi liittyä taloudelliseen avustamiseen, joka tällä hetkellä seurakunnissa on rajattu diakoniatyön työalueeksi.

Opinnäytetyö nostaa esille kiinnostavasti kysymyksen seurakuntien työalajojen uudelleen määrittämisen tarpeesta. Kun nuorten yksinäisyys, mielenterveyden häiriöt ja erityisesti nuorten miesten syrjäytymiskehitys ovat aikamme ilmiöitä, on seurakunnissa tarpeen ottaa kaikki mahdolliset resurssit ja osaaminen käyttöön ja kehittää työalajoja ylittäviä toimintatapoja nuorten tukemiseksi.

"Ruokaa, rahaa, rukousta?"

Sosionomi-diakoni **Hanna Silvola** tutki opinnäytetyössään diakonia-

Antti Sepponen

työn vastaanottoasiakkaiden kokemuksia saamastaan avusta. Kyselytutkimuksen avulla haluttiin selvittää, miten diakoniatyön antama apu kohtaa asiakkaan tarpeen. Tulokset osoittavat, että pääsääntöisesti asiakkaat kokivat saaneensa diakoniatyöltä tarvitsemaansa apua. Suurelle osalle tämä apu oli ruokakassi tai muu taloudellinen avustus. Sen lisäksi he kokivat saaneensa keskusteluapua ja henkistä tukea.

Saatuja vastauksia tarkemmin analysoitaessa nousi kuitenkin esille eroja eri asiakasryhmien kokemuksissa. Yksin asuvien kokemukset saadusta avusta olivat heikommalla kuin yksinhuoltajien tai lapsiperheiden kokemukset. Opinnäytetyön tekijä arvioi, että ns. pitkäaikaisasiakkaiden kohdalla sosiaalisen tuen tarjoaminen tai ajankohtaisen palvelutarpeen arviointi saattavat jäädä vähemmälle. Tutuksi tulleen asiakkaan kohtaamisessa tulee ehkä helposti tukeuduttua aikaisempaan tietoon, ja arjessa jakamisen kysyminen saattaa jäädä tekemättä.

Diakoniatyön käytäntöjen asiakasnäkökulman tutkiminen on arvokasta. Se voi nostaa esille havaintoja, joita työn arjessa voi olla vaikea tunnistaa. Opinnäytetyössä tehty tutkimus voi näin tehdä näkyväksi työn kehittämistarpeita.

Safewards – Puheella rauhoittaminen

Sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissa-opiskelijoiden (**Minna Aho, Jarkko Keto & Sauli Luokkanen**) opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää psykiatrista hoitotyötä ja haastavien tilanteiden hallintaa diakoniatyössä. Opinnäytetyössä laadittiin toimintamallin arviointilomake psykiatrian osastolle ja tuotettiin koulutusta ja materiaalia diakoniatyöntekijöille.

Safewards on psykiatriseen hoitotyöhön kehitetty kymmenen inter-

ventiota sisältävä toimintamalli, joista yksi on puheella rauhoittaminen. Puheella rauhoittamisen mallilla pyritään ennaltaehkäisemään ja ratkaisemaan konfliktitilanteita ja sen myötä lisäämään potilaiden ja työntekijöiden turvallisuutta.

Diakoniatyöntekijät tapaavat työsään ahdistuneita ja vahvoissa tunnetiloissa olevia asiakkaita usein yksin ja suljetuissa tiloissa. Joskus vaikeassa elämäntilanteessa oleva tai psyykkisestä sairaudesta kärsivä asiakas kokee olevansa täysin nurkkaan ahdistettu eikä löydä itse keinoja rauhoittua. Puheella rauhoittamisen mallin avulla diakoniatyöntekijä voi tulla tietoisemmaksi ja arvioida omaa käyttäytymistään ja tilanteen ratkaisemista sellaisin aktiivisen kuuntelun ja dialogin keinoin, jossa molemmat osapuolet voivat kokea olonsa turvallisiksi. Opinnäytetyöhön liittyvässä koulutustilanteessa mukana olleet diakoniatyöntekijät nostivat esille erityisesti oman asenteen ja kehon kielen merkityksen haastavissa asiakastilanteissa.

Theseus – ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa www.theseus.fi

Kautonen, Iro & Laitonen, Elisa. 2018: Erityisnuorisotyö on diakoniaa. Tutkimus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erityisnuorisotyön ja nuorisodiakonian rajapinnasta.

Silvola, Hanna. 2008: "Ruokaa, rahaa, rukousta?" Asiakkaiden kokemuksia diakoniavastaanoton toiminnasta Kurikan seurakunnassa.

Aho, Minna, Keto, Jarkko & Luokkanen, Sauli. 2008. Safewards – Puheella rauhoittaminen.

Päivi Thitz

lehtori

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opiskelijat kansainvälistymässä

Seurakuntaopistolla on pitkä kokemus kansainvälisestä toiminnasta, ja olemme pyrkineet edistämään myös kotikansainvälistymistä oppilaitoksen eri kampuksilla. Oppilaitos on mukana Erasmus+ opiskelija- ja asiantuntijaliikkuvuus-hankkeissa. Nämä mahdollistavat opiskelijoille joustavat ja yksilölliset opintopolut sekä mahdollisuuden tehdä työssä oppiminen Euroopassa.

Kotikansainvälistymisen mahdollistaa jo kymmenen vuotta Maailmanvaihdon kanssa tehty yhteistyö.

Olemme vastaanottaneet eri puolilta maailmaa tulevia nuoria. Tällä hetkellä Seurakuntaopiston Pieksämäen kampuksella on espanjalainen **Felix** ja saksalainen **Malte**. He työskentelevät oppilaitoksen asuntolassa asuntolahenkilökunnan apuna sekä erilaisissa opiskelijaryhmissä auttavina käsinä.

Oppilaitoksen henkilöstölle ja työelämän edustajille vaihto mahdollistaa tutustumisen oman alansan työhön job shadowing -jaksolla. Vaihdot ovat vastavuoroisia, ja otamme vastaan ulkomaalaisia opiskelijoita ja henkilöstöä, joille järjestämme täällä työssä oppimispaikan, ohjauksen sekä avustamme asunnon hankkimisessa. He vierailevat oppilaitoksella, ja näin mahdollistuu yksi väylä koti-

kansainvälistymiseen. Usein vaihdossa olleet opiskelijat tai ulkomaalaiset vierailijat käyvät opiskelijaryhmissä kertomassa kokemuksistaan, ja tämä innostaa sekä rohkaisee uusia opiskelijoita vaihtoon lähtemiseen.

Erasmuksen strategiset kumppanuudet -hankkeissa olemme mukana kahdessa eri hankkeessa Pieksämäen kampuksella. Euro-eps-hankkeen tavoitteena on lisätä nuorten ymmärrystä ja halua vaikuttaa kansalaistoimintaan sekä suvaitsevaisuuden ja radikalisoitumisen ehkäiseminen. Hankkeessa tehtiin pienimuotoinen tutkimus nuorten käsityksestä Euroopan unionista ja omista vaikuttamismahdollisuuksista. Hankkeen tavoite on kehittää menetelmäopas kyseisten teemojen käsittelyyn. Tämä

opaskirja tulee ilmestymään hankkeen viidellä eri kielellä sähköisenä versiona. <https://euroeps.wordpress.com/>

Marraskuussa 2018 aloitimme uudessa Digifamily-hankkeessa, jonka tavoitteena on jakaa osaamista ja hyviä käytänteitä mielenterveyden hyvinvoinnin tukemisessa. Mukana on seitsemän Euroopan maata, jotka edustavat mielenterveys- ja päihdepalveluiden tuottajia sekä koulutuksenjärjestäjiä. Seurakuntaopisto on mukana ainoana ammatillisen koulutuksen edustajana. Keväällä teimme aiesopimuksen toiseen strategisen kumppanuus-hankkeeseen, jonka pääteema on maahanmuuttajakoulutuksen menetelmällinen kehittäminen. Hanketta tulee hallinnoimaan Ranska, ja se tulee sijoittumaan Järvenpään kampukselle.

Peda-net-linkin takaa löytyy yhden hankkeen opiskelijoiden vaihdon kertomuksia ja kokemuksia vaihdoista. Seurakuntaopisto hallinnoi tätä hanketta 2018–2020, ja tämän hankkeen myötä mahdollistuu opiskelijaliikkuvuuksia 125 opiskelijalle seitsemästä eri ammatillisesta oppilaitoksesta. Asiantuntijaliikkuvuuksia hankkeessa on ollut 27.

Minun maailmankansalaisuuspolkuni

Olemme mukana Opetushallituksen rahoittamassa Minun maailmankansalaisuuspolkuni -hankkeessa. Hanke täyttää tänä vuonna kymmenen vuotta. Hankkeen tavoitteena on maailmankansalaisuusopintojen mahdollistaminen kaikille verkoston oppilaitoksille tutkinnon osaksi sekä niiden edelleen kehittäminen. Verkostossa on kehitetty Maailmankansalaisuus opintokokonaisuus 15 osp (kehitysyhteistyö, globaalikasvatusta, vapaaehtoistyö, terveysturvallisuus ja valmentautuminen vaihtoon). Tämä mahdollistaa yksilöllisten opintopolkujen ja opintokokonaisuuksien suorittamista sekä työs-

sä oppimista kolmansissa maassa tai kotimaassa sekä yhteistyön kolmannen sektorin kanssa. Hankkeen kohdemaat ovat Nepali, Uganda, Tansania ja Namibia.

Vaihdossa Nepalissa

Opiskelijoita oli vaihdossa Nepalissa marras-joulukuussa 2018. Pyrimme tekemään yhteistyötä kotikansainvälistymisen myötä ja osallistuimme vaihdossa olleiden opiskelijoiden kanssa **Kirsti Kirjavaisen** valokuvänäyttelyä avajaisiin Suomenjoella. Hienointa Kirstin ja tällä hetkellä Nepalissa olevat **Lindin** perhe kanssa tehdyssä työssä on ollut se, että he ovat käyneet tapaamassa opiskelijoita myös Nepalissa. He ovat kertoneet työstään ja kokemuksistaan. Nepalissa hankkeen kautta olemme rakentaneet ja olleet auttamassa Epsa:n (Vammaisten naisten toimintakeskus) kehittymistä.

Kokemuksia Tansaniasta

Vuonna 2013 saimme Pieksämäen kampukselle ja Suomen lähetysseuralle testamentin, jonka tavoitteena oli vammaisten aseman edistäminen. Teimme viiden vuoden ajan Tansanian Lushoton yliopiston kanssa vastavuoroisia vaihtoja. Syksyisin otimme vastaan yliopiston erityisopettaja-opiskelijoita, ja kevätlukukaudella Pieksämäen yksikön opiskelijat tekivät omat työssäoppimisensa Lushotossa.

Testamenttirahoitus huipentui Seikomun yliopistolla järjestettyyn seminaariin. Seminaarin teemana oli osallisuus, itsemääräämisoikeus, yhdenvertaisuus sekä läheisten ja lähiympäristön mukaan ottaminen vammaistyössä. Tähän seminaariin saimme mukaamme lähihoitajaopiskelijoiden lisäksi **Juuson** perheen. Juuson matkan kustannukset saimme Kehitysvammaisten tukiliitosta, ja vanhemmat maksoivat kulunsa itse. Seminaarissa osallistujia oli lähes

200 yliopiston opiskelijaa, henkilö-kuntaa sekä kehitysvammaisten läheisiä ja vammaisia.

Merja Reunanen
terveydenhuollon lehtori

Linkkejä vaihtokokemuksiin:

<https://peda.net/jko/kko/kansainv%C3%A4lisyys/lkt2>
<https://finvet.fi/fi/minunmaailmankansalaisuuspolkuni>
<https://himalayansurvivors.blogspot.com/>
www.epsanepal.org
<https://www.tukiliitto.fi/blogi/matkaterveiset-tansaniasta/>

SARAH-projekti

Koko Euroopan laajuisesti on käynnissä raju rakennemuutos, jossa asutus ja palvelut keskittyvät entistä voimakkaammin isoihin kaupunkeihin. Tämä on merkinnyt monissa maissa maaseudun tyhjenemistä ja syrjäseutujen autioitumista. Syrjäseuduille ovat jääneet lähinnä iäkkäät tai työmarkkinoiden ulkopuolella olevat ihmiset. Huolta onkin herättänyt, miten taataan riittävät palvelut ja tuetaan ihmisten selviytymistä syrjäseuduilla.

SARAH (social activities in rural areas for hidden people) on neljän Euroopan maan yhteinen Erasmus-projekti. Projektin avulla pyritään edistämään Saksan, Unkarin, Vi-

ron ja Suomen syrjäseutujen asukkaiden elämän mielekkyyttä kehittämällä asukkaiden osallisuutta ja alueiden palveluja. Maaliskuun lopussa parikymmentä projektin osallistujaa eri maista kokoontui Kirkon Koulutuskeskukseen jakamaan kokemuksiaan, sparraamaan toisiaan ja oppimaan yhdessä. Seuraava tapaaminen on lokakuun alussa Saksassa.

Asumisen turvallisuutta kohentamassa

Etelä-Karjalassa apua on lähdetty hakemaan moniviranomaisyhteistyöstä, jonka avulla pyritään kohentamaan erityisesti iäkkäiden ja riskiryhmien asumisturvallisuutta. Mikkelin tuomiokapituli liittyy SARAH-projektiin oman

DOTKA-hankeensa kautta. DOTKA tulee sanoista diakoniatyö osana turvallista kotona asumista. Etelä-Karjalan Pelastuslaitoksella ja Eksotella (Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus) on menossa turvallisen kotona asumisen hanke (KAT2). Paikallinen diakoniatyö liittyy osaksi moniviranomaisyhteistyötä oman DOTKA-hankeensa kautta.

Koti voi olla turvallisuusuhka

Diakoniatyöntekijöillä on yhteyksiä moniin kodeissa asuviin, jotka kuuluvat turvallisuuden kannalta riskiryhmiin, esim. muistisairaisiin, mielenterveyskuntoutujiin ja päihdeongelmaisiin. Lisäksi heillä on osaamista näiden riskiryhmien kanssa työskentelyssä. Terveystieteiden keskuksen painopisteen siirryttyä sairaalasta kotona hoitamiseen asuu kodeissa huomattavan huonokuntoisia ihmisiä. Kodeista muodostuu helposti asujalleen turvallisuusuhka, kun sinne toimintakyvyn rajoittuessa kertyy erilaisia hoitotarvikkeita, apuvälineitä, vaatteita, lehtipinoja ja joskus roskapussejakin. Harvinaista ei ole myöskään tavaroiden säilyttäminen lieden päällä, kun keittiön yläkaappeihin ei enää yllä. Huonokuntoisen ihmisen koti palvelee ehkä hänen arjesta selviytymistään, mutta ei hänen kokonaisturvallisuuttaan.

Etelä-Karjalan Pelastuslaitos ja Eksote ottivat yhteyttä Mikkelin tuomiokapituliin uudenlaisen yhteistyön luomiseksi alueen diakoniatyöntekijöiden kanssa asumisen turvallisuusuhkien kartoittamiseksi ja ehkäisemiseksi. Yhteistyö lähti liikkeelle pelastustyöntekijöiden kokemuksesta, että he tarvitsevat diakoniatyöntekijöiden apua mietittäessä keinoja turvalliseen asumiseen kotona asuvin toimintakyvyn heikentyessä.

KAT-hankeessa on kehitetty turvallisuustyökalu, jonka avulla asumisturvallisuutta kartoitetaan. DOTKA-hankkeen käynnistyessä Etelä-Karjalan Pelastuslaitos koulutti alueen diakoniatyöntekijöitä Pelastuslain velvoitteista viranomaisille, paloturvallisuudesta ja turvallisuustyökalun käytöstä. Sen jälkeen työntekijät testasivat työkalun käyttöä vastaanotoilla ja kotikäynneillä. Hankkeeseen liittyvissä työpajoissa olemme kehittäneet edelleen keinoja työkalun luontevaan käyttöön asiakastyössä. Ke-

vään 2019 aikana turvallisuusteema on esillä diakoniatyön ja erilaisten järjestöjen ryhmätilanteissa. Etelä-Karjalan Pelastuslaitoksen turvallisuuskouluttaja vierailee kouluttamassa ja esittelemässä erilaisia palohälyttämiä.

Palohälytinkampanja

Myöhemmin keväällä järjestetään myös palohälytinkampanja. Kampanja kohdistetaan erityisesti asukkaisiin, joilla ei palohälyttämiä ole tai joilla hälyttimet eivät ole toimintakunnossa. Palohälyttimet lahjoitetaan kohderyhmille ja käydään asentamassa asuntoon. Kotikäynnin tekevät diakoniatyöntekijä ja vapaaehtoinen yhdessä. Diakoniatyöntekijä kartoittaa asunnon turvallisuutta ja asukkaan selviytymistä kotona, vapaaehtoistyöntekijä kiinnittää palohälyttimen. Vapaaehtoisten rekrytointi kampanjaan on käynnissä, ja yhteistyötä viritellään parhaillaan alueen yhdistysten kanssa.

DOTKA-hanke haastaa diakoniatyöntekijöitä määrittämään uudelleen rooliansa moniviranomaisverkostossa ja laajentamaan työskentelyotetta kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Hankkeen tavoitteena on yhteistyön avulla löytää riskiryhmiin kuuluvat asukkaat ja auttaa heitä hahmottamaan kotinsa turvallisuusuhkia. Muistisairaiden tai mielenterveyskuntoutujien kanssa turvallisuusuhkista puhuminen vaatii ammattitaitoa, jota diakoniatyöntekijöillä on. Pelastusviranomaiset tarvitsevat tätä yhteistyötä hankkeen onnistumiseksi. Hankkeen avulla etsitään myös toimivia laillisia tapoja tiedon välittämiseen, silloin kun diakoniatyössä kohdataan selviä asumisen turvallisuusuhkia

Ulla-Maija Harju

hiippakuntasihtööri
Mikkelin hiippakunta

Edistia edistää yhteistä hyvää pilottien, hankkeiden ja verkostotyön avulla

Edistian, eli Espoon Diakoniasäätiön, tarkoituksena on säätiön sääntöjen mukaan toimia diakonian periaatteiden mukaisesti elämäänsä tukea tarvitsevien hyväksi ja mahdollistaa heidän itsenäisen oman elämänsä hallinta.

Säätiön perustivat lähes 50 vuotta sitten Espoon seurakunnan aktiivit, jotka halusivat auttaa Mankkaan kaatopaikalla asuvaa, suurimmillaan noin sadan alkoholistin yhteisöä. Seurakunnalla ei ollut välineitä tai keinoja tukea yhteisön jäseniä asuntojen hankinnassa, joten säätiö perustettiin testamenttilahjoituksen turvin. Mankkaan kaatopaikan tilalla on nykyään golfkenttä, mutta Edistian toiminta perustuu edelleen diakonian periaatteille: lähimmäisiä autetaan riippumatta etnisestä taustasta, uskonnollisesta vakaumuksesta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista, jokaisen yhtäläistä ihmisarvoa kunnioittaen.

"Meillä asiakas ei ole diagnoosi tai kohde, vaan oman elämänsä subjekti"

Jyrki Myllärniemi on ollut mukana Edistian toiminnassa noin 10 vuotta, viime vuodet kehittämisspäällikkönä. Edistiassa hän vastaa muun muassa diakoniatoiminnasta. "Edistiassa diakoniaa sanana ei erityisesti alleviivata, vaan yhteisen hyvän edistäminen on rakennettu sisään kaikkeen toimintaan säätiön tarkoituksen mukaisesti. Luomme uusia, yhteistä hyvää edistäviä toimintatapoja ja testaamme niiden toimivuutta pilottien avulla. Kun pilotti osoitetaan toimivaksi, rahoitamme osan uusista toimintatavoista itse ja osaan haemme hankerahoitusta joko yksin tai yhteistyökumppanien kanssa", Jyrki selventää.

Tänä päivänä diakoniaa ja sen monimuotoista sisältöä ei välttämättä tunneta, vaan diakonia-sanaa jopa vierastetaan. Diakonia-sana yhdistetään usein kirkon diakoniatyöhön, vaikka se voidaan nähdä monin tavoin", miettii Jyrki.

Kesken haastattelun Jyrkin kännykkään piippaa viesti: "Mä olen

hajoamassa, tule auttamaan." Yksi Edistian piloteista on asiakkaille tarjottu diakoniapäivystys, joka on pyörinyt reilun vuoden. Jyrki päivystää kerran viikossa Edistian työvalmennuspalveluiden tiloissa. "Puramme päivystyksessä asiakkaidemme ongelmia laidasta laitaan. Usein kyseessä ovat suru, vaikkapa läheisen kuolema, perheväkivalta, muut parisuhdeongelmat tai taloudelliset vaikeudet."

Yleensä Edistian ohjaajat ehdottavat Jyrkin puheille menoa, kun huo- maavat, että asiakkaalla on hätä. "Yhden elämänsä kriisi saattaa kuormittaa koko ryhmää ja hankaloittaa myös ohjaajien työtä. Tapaan päivystysasiakkaan keskimäärin viisi kertaa. Osan ohjaan myös eteenpäin, isomman avun äärelle. Diakoniapäivystyksessä minun työni tarkoituksena on auttaa ihmistä etene- mään vaikeassa tilanteessa", Jyrki kertoo. "Asiakas ei ole diagnoosi tai kohde, vaan oman elämänsä subjekti."

Jyrki järjestää Edistiassa myös tarvittaessa liturgisia diakoniapalveluja. "Olen esimerkiksi järjestänyt tuetun asumisen yksikössämme muis- totilaisuuksia ja kriisiapua kuole-

mantapausten yhteydessä muille asukkaille ja henkilökunnalle. Tilaisuus on toiveiden mukaan joko kristillinen tai ei-kristillinen.”

Yhdessä ruokailu lisää yhteistöllisyyttä

”Ruoka on konkreettinen tapa auttaa, ja yhdessä syöminen lisää yhteistöllisyyttä. Aloitimme reilu vuosi sitten yhteistyössä Manna-Avun kanssa Syödään yhdessä -lounaan tarjoamisen Edistian työvalmennuspalvelujen tiloissa Espoon Kilossa. Olemme sopineet kahden lähikaupan kanssa, että noudamme heiltä neljä kertaa viikossa vanhentumassa olevat elintarvikkeet. Osa hävikki-ruoasta jaetaan suoraan asiakkaille ja lopuista valmistetaan ruokaa. Edistian keittiöpajaa vetää erinomaisen kokki, joka yhdessä valmentautujien kanssa valmistaa keskiviikkoisin kaikille avoimen keittolounaan. Ilmaisella lounaalla käy viikoittain 70–80 henkeä.”

Espoon seurakuntayhtymän kanssa luotu yhteistyömalli on Edistian tukiasuntojen asukkaille tarjottava mahdollisuus osallistua tuetuille lounaille. Edistian asiakkaat saavat kahden euron arvoisia lipukkeita, joilla he voivat osallistua alueen seurakuntien järjestämille lounaille. Lounaan avulla tuemme yhteistöllisyyttä, ja samalla asiakkaamme pääsevät nauttimaan terveellistä ruokaa yhdessä muiden kanssa”, Jyrki kertoo.

Ruokaan liittyy myös Jyrkin vetämä Espoon hävikkiruokahankkeen koordinaatioryhmä. ”Homma lähti käyntiin Asunnottomien yö ja ruoka-apuverkostojen kautta. Kun toi-

Pekka Niemi

Hiljaiset signaalit kertovat muutoksesta

Haluamme jatkaa Edistiassa yhteisen hyvän edistämistä, ja työme on uudistuttava muuttuvan toimintaympäristön mukana”, miettii Jyrki. ”Meidän on pystyttävä vastaamaan yhteiskunnan isoihin trendeihin kuten kestävä kehitys, asunnottomuus, lapsiperheköyhyys ja maahanmuutto. Lisäksi toimintaa on kehitettävä kuuntelemalla hiljaisia signaaleja, jotka kertovat muutoksesta ja ihmisten uusista tilanteista. Näin pystymme tukemaan niitä ihmisiä, jotka ovat vaarassa jäädä muun tuen ulottumattomiin.”

Tänä päivänä rahoituksen löytäminen yhteistä hyvää edistävälle työlle, jota Edistiakin tekee, on haastavaa. Edistia ei tavoittele toiminnallaan voittoa, mutta pyrkii siihen, että toiminta on myös taloudellisesti järkevää. Edistian tulos käytetään asiakkaiden hyväksi toiminnan kehittämiseen.

Päivi Kursukangas
viestintäsuunnittelija

Edistia-konserni

- Suomalainen yksityinen sosiaalialan palveluntarjoaja ja yhteiskunnallinen toimija.
- Espoon Diakoniasäätiö on perustettu 1970. Espoon Diakoniasäätiö -konsernin eri toiminnot yhtenäistettiin saman Edistia-nimen ja ilmeen alle loppuvuodesta 2018.
- Toiminta-alue pääkaupunkiseutu ja Kanta-Häme.

Edistia Kotiolot Ehkäisemme asunnottomuutta tarjoamalla Edistia-vuokrakoteja. Tukea kotiin ja asioiden hoitoon on saatavilla suunnitelman ja tarpeen mukaan. Yhteisöissämme asutaan omassa kodissa ja eletään omannäköistä elämää, henkilökunnan tukiessa. Yhteisöasuminen on turvallinen asumismuoto ja polku itsenäiseen vuokra-asumiseen. Meillä on myös mahdollista osallistua kursseille, ryhmiin ja retkille.

Edistia Työelämä Meillä valmentaudutaan kohti työelämää yksilöllisesti ja ryhmissä. Tavoitteena on parantaa elämänhallintaa, hankkia taitoja ja päivittää osaamista työhön tai koulutukseen siirryttäessä. Välineinä käytämme yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä konkreettisessa työympäristössä toimimista.

Edistia Yhteinen hyvä Toimimme aktiivisesti yhteistyössä julkisten ja yksityisten organisaatioiden kanssa tuomalla esiin elämänsä tukea tarvitsevien ja syrjäytymisuhan alla olevien ihmisten näkökulman. Edistämme yhteistä hyvää vaikuttamisen, hankkeiden, palveluiden ja verkostojen kautta.

Diakonia-lehti, D+ sekä KDS toivottavat kaikille lukijoillemme virkistävää, hyväntuulista ja siunattua kesää!

Virsi 941: 1

Vehnänjyvä nukkuu alla paksun jään.
Luojan käsky jälleen saa sen heräämään.
Rakkaus vain luo meihin elämää.
Aurinkomme, loista! Rakkaus meihin jää!

Marjut Hentunen

Miehen suru

Läheisen menettäminen on aina kipeä asia. Jokainen suree omalla tavallaan. Naiset näyttävät surunsa miehiä helpommin. Naisen suruun on helpompi ottaa osaa. Mies vetäytyy kuoreensa kuin simpukka.

Bengt Karlsson menetti vaimonsa puolitoista vuotta sitten.

– Tämä on ollut todella mustaa aikaa, Bengt kertoo.

Bengt Karlsson menetti vaimonsa **Susannan** MS-taudille. He olivat hyvässä, tasapainoisessa avioliitossa 38 vuotta. MS-tauti on julma tauti, johon lääketiede ei ole löytänyt parannuskeinoja. Susanna sai tietää sairaudestaan ollessaan reilut 40-vuotias.

– Me tiesimme kyllä taudin julmuudesta, mutta ihminen on vain ihminen ja haluaa uskoa, että parannuskeino löytyy. Vaimoni sai hyvät niin sanotut jarrutuslääkkeet ja ne toimivatkin aika hyvin reilut kymmenen vuotta, mutta sitten tautia ei enää jarrutettu, sanoo Bengt Karlsson.

Viimeiset kolme vuotta ennen Susannan menehtymistä olivat raskaita aikoja koko perheelle. Perheeseen kuuluu kaksi aikuista lasta ja kolme vilkasta lapsenlasta.

– Pikkuvintiöt olivat Susannan suuri ilo. Opettaja kun oli, niin kaikki lapset olivat aina tärkeitä hänelle. Vaikka tauti runnoi Susannaa, niin hän jaksoi olla iloinen joka päivä. Hänellä oli kautta koko elämän nauru herkässä, ja tämän hän säilytti loppuun asti, sanoo Bengt hymyillen.

Kuolemasta ei puhuttu

Tilanne kotona alkoi vaikeutua. Ennen niin toiminnallinen ja itsenäinen vaimo tarvitsi apua kaikessa. Perhe ei missään vaiheessa edes harkinnut laitoshoidoita.

– Ei se käynyt edes mielessä. Susanna oli vaimoni, lasteni äiti, ja se mitä luvattiin 38 vuotta aikaisemmin papin ja seurakunnan edessä, se myös piti, siis myötä- ja vastamäessä yhdessä. Ratkaisuksi näimme, että minä jään työstä kotiin. Pääsin jäämään ennenaikaiseläkkeelle. Minusta tuli hoitaja. Opin vaihtamaan vaihat, pesemään, laittamaan hyvää ruokaa, eli tein niitä töitä, joita vaimoni oli tehnyt lasten ollessa pieniä, muistelee Bengt.

– Saimme myös todellista laatuapua. Muistelimme yhteisiä matkoja, nuoruutta, rakkautta. Kävimme yhdessä läpi yhteiset vuodet. Kuolemassa tai hautajaisista emme puhuneet. Ainoa, mitä Susanna sanoi, oli, että teette niin kuin parhaaksi katsotte.

Empatiaa ja käytännön apua

29.9.2017 nukkui Bengtin vaimo Susanna ikiuneen.

– Suruun ei osaa varautua, vaikka tietää sen tulevan. Olin hiljaa sen edessä. En osannut itkeä, vaikka tuska velloi sisällä. Pahinta oli lapsille soittaminen, mutta he tulivat heti ja olivat kanssani. Sitten piti ryhtyä käytännön järjestelyihin, ja ilman hautausseuraston apua en olisi selvinnyt. Oli uskomatonta, miten he ottivat ohjat käsiinsä ja hoitivat kaiken järjestyksessä ja sen lomassa lohduttivat. Hautausseuraston henkilökunnan empatia oli se, joka sai padon murtumaan kyynelten muodossa, ja nuo ensi kyynelneet helpottivat oloa. Samalla ha-

Tuska käy joskus jokaiseen. Bengt Karlsson menetti Susanna-vaimonsa ja käy läpi surutyötä.

vaitsin, että kyllä minä saan itkeä, ei sitä kukaan katso pahalla tai koe kiuksallisena, toteaa Bengt.

Matka muistoihin

Hautajaisten jälkeen elämään astui tyhjyys, ja suru oli joka hetki läsnä.

– Yhtäkkiä ei ollut mitään rutiineja, oli vain aikaa. Tuntui, että olin synkän virran toisella puolella. Mikään ei tuntunut miltään, ruoka ei maistunut, ystävien luokse ei tehnyt mieli, lapset rakensivat omaa elämää, muistaa Bengt miettineensä.

Yhtenä kylmänä tammikuun päivänä hän sai ajatuksen matkaan lähtemisestä.

– Istuin kotona ja selailin albumia ja katselin kuvia meidän yhteisistä matkoista. Me matkustimme paljon. Meitä kiehtoivat eri kulttuurit ja ihmisten kohtaamiset. Tuntui kuin Susanna olisi sanonut, mene ja koe asiat uudestaan. Itku kurkussa menin matkatoimistoon ja pyysin esitteitä. Selailin niitä koko illan ja päätin, että lähdän Barcelonaan, missä olimme niin useasti käyneet. Seuraavana päivänä tilasin matkan. Las-

ten reaktiot olivat myönteisiä, ja kävin myös kertomassa Susannalle hautausmaalla saman asian. Haudasta on tullut minulle tärkeä paikka. Siellä voin keskustella ja antaa kyyneelten vuotaa, toteaa Bengt.

Nyt Bengt on käynyt jo kuudessa eri matkakohteessa. ”Tämä on minun tapani tehdä surutyötä, ja nyt tuntuu, että olen tulossa synkän virran yli”, lopettaa Bengt Karlsson.

Maria Palo-Pasanen

Ryhmän ohjaamisen peruskoulutus

Helsingin psykodraamainstituutti järjestää Tampereella marraskuu 2017–kesäkuu 2020:

Ryhmän ohjaamisen peruskoulutus sosiaali- ja terveysalan, koulutus- ja kasvatustieteiden ja kirkollisen kentän työntekijöille (30 op).

Koulutus sopii erilliseksi ammatilliseksi täydennyskoulutukseksi, sen suorittanut voi myös jatkaa toiminnallisen ryhmätyön ohjaajan tutkintoon ja sen kautta psykodraama- ja sosiodraamaohjaajan tutkintoon.

Koulutustiedot ja hakuohjeet julkaistaan toukokuun 2019 aikana koulutuksen järjestäjän sivuilla www.ihmis.fi/koulutukset.

Kirkon hallitusohjelmataavoitteet 2019

Kirkko haluaa nostaa hallitusohjelmakeskusteluun lapsiperheköyhyyden, saattohoidon kehittämisen, alueellisen kehityksen ja yhdenvertaisuuden, monikulttuurisuuden ja uskonnonvapauden, turvapaikkapolitiikan, kehitysyhteistyömäärärahat sekä kirkon ja valtion suhteet. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi hallitusohjelmataavoitteet syyskuussa 2018.

Hallitusohjelmataavoitteet löytyvät evl.fi-sivuilta. Käy tutustumassa niihin tarkemmin!

Rohkean kristillisyyden puolesta

Seppo Häkkinen:
Rohkean kristillisyyden puolesta
Kirjapaja 2019

Piispa Seppo Häkkisen tuore paimenkirje Rohkeasti kristitty on jatkoa kirjalle Rohkeasti luterilainen (2013). Kirjoitukset on muokattu saarnoista ja puheista sopimaan paimennettävien työntekijöiden lisäksi muille hengellistä ohjausta kaipaaville: ”Piispa on hengellinen johtaja... Toivon kirjan olevan luotettava opastaja nykyisenä hengellisesti ja uskonnollisesti monenkirjavana aikana.” Tavoite näkyy myös kirjan rakenteessa: jokainen luku alkaa katekismussitaatilla ja päättyy virren säkeistöön.

Häkkinen kirjoittaa selkeästi ja vakaasti laajasta kirjosta aiheita, jotka ovat läsnä arjen kristillisyydessä ja seurakuntatyössä sekä kirkon julkisilla keskusteluareenoilla. Kirja on jaettu neljään päälukuun Lohtu, Armo, Rauha ja Rohkeus. Diakoniset teemat läpäisevät luontevasti kirjan. Raamatun teksti yhdistyy ajankohtaiseen kirkolliseen ja yhteiskunnalliseen haasteeseen. Hyvä esimerkki tästä on, kun Häkkinen avaa kertomusta sairaan miehen ja Jeesuksen kohtaamisesta Betesdan altaan luona. Jeesuksen esimerkki, pysähtyminen, toisen ihmisen näkeminen ja arvostava kohtaaminen, yhdistyy syrjäytymisen ja yksinäisyyden torjumiseen: ”Tarvitsemme maahamme välittämisen kulttuuria. Se on olemisen tapa, jossa ihminen on osallinen toisen ihmisen ymmärtävästä, hyväksyvästä ja ystävällisestä katseesta.” Betesdan, ”armon talon”, kertomus opettaa myös diakonianteologista ajatusta, miten Kristus tulee arjen keskelle rakkauden teoissa. Kertomus vanhasta Simeonista muistuttaa puolestaan, että kirkon tulee puolustaa vanhuksia ja ihmisarvoista elämää. Piispa Häkkinen tuo kuuluviin ”hylkysyrjässä” elävien, niin köyhien ja syrjäytyneiden kuin muuttotappioalueilla elävien äänen.

Kirjan rikasta antia ovat myös kertomukset, monet omakohtaisia, jotka kutsuvat lukijan mukaan ymmärtämään ihmisen elämää hengellisestä viitekehyksestä käsin. Kieli on selkeätä, teksti huoliteltua ja punnittua. Samalla se on vakaata hengellistä ohjausta tarvitsevalle sopivan turvallista ja tuttua. Ilahduttavaa on myös, että kirja on nidottu kestävämpään käyttöön.

Kalle Kuusimäki

Samassa valossa

Kevät puhuttelee joka vuosi. Ensin maailma on väritön ja hiljainen. Vain lumisten puiden hahmot katsovat vastaan pimeästä aamuisella lenkkipolulla. Pikkuhiljaa valo valuu aikaisemmaksi. Puiden oksilta putoaa lumen paino, alkaa kuulua lintujen ääniä. Naapurin pensaidan juuressa kukkivat lumikellot.

Pian jäisistä teistä on jäljellä vain kasa hiekoitussoraa asfaltilla. Havunvihreä säpsähdyttää, samoin sininen tai vas. Maa alkaa tuoksua. Aurinko ehtii kurkistaa verhonraosta jo ennen kuin saan lenkkarit jalkaani. Yhtäkkiä maailma tuntuu olevan hereillä ja täynnä elämänvoimaa.

Kaikki vain tapahtuu, luonnollisessa rytmissään, valo, lämpö, silmut, pesänrakennuspuuhut. Samaan tahtiin kevenvät ihmisten kengät. Seinustoille ilmestyy takittomia tauon pitäjiä, pihoille ja parvekkeille narsissiruukkuja, lopulta orvokkeja.

Ehkä luomisvoima vaikuttaa minussa yhtä itsestään selvästi kuin vuodenkierrossa: herättelee, liikuttaa, saa toimimaan. Kuitenkin huomaan, että jokin haraa vastaan. Kyynisyys ja turtuminen vetävät takaisin talveen, tappavat alut, joiden oli tarkoitus kasvaa ja kypsyä viemisiksi yhteiseen pöytään.

Synti ei ole vain sana Raamatun tai mainoslehtien sivuilla. Se on arkitodellisuutta, eikä siinä ole mitään houkuttelevaa. Käytännössä synti tarkoittaa pimeää seinää minun ja auringon välillä. Sitä, että olen revennyt irti kevään lämmöstä enkä saa vettä juuriini, lehtivihreää oksiini. Synti johtaa siihen, että lopulta kaikki ovat yksin ja kaikilla on nälkä.

Taistelu syntiä vastaan on yksinkertaista: käänny valoon. Pimeän seinän läpi on tehty ristinmuotoinen aukko, josta paistaa sisään koko kevään ihanuus. Lopulta huomaat, että vieressäsi on muitakin ihmisiä lämmittelemässä samassa aurinkoläikässä. Sitä kutsutaan seurakunnaksi.

Siellä, missä aletaan nähdä toisten kasvoja, on väistämättä jo olemassa valoa. Ja kääntäen: siellä, missä on valoa, on aina jonkinlainen yhteys toisiin ihmisiin. Ristiin päin kääntynyt seurakunta herää ja herättää henkiin, ruokkii ja tulee ravituksi.

Hanna-Kaisa Hartala

